

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kereposi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k. (34), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Bihar felől. . .

Budapest, szeptember 16.

(v.) Bihar felől ismét hideg szél csap belé a magyar politika izzó levegőjébe; s megint Tisza István az a Boreasz, aki szét-röptíti azt a fagyos fuvallatot. Sajátságos dolog, hogy rügyfakasztó életerőket bizsergetető szellők sohasem lengedeznek Biharország felől; a Tisza István politikai dominiuma az életet hervasztó zord szeleknek állandó tanyája. Embernek már férfi Tisza István; de államférfinak még fiatal. Az ő korában a politikusnak még lehet, még szabad, sőt olykor kell is lelkesülnie. Ám ki látta valaha Tisza Istvánt lelkesedni? A rideg okoskodások embere ő; semmi temperámentum, csupa logika; gondolatmenete mindig a politikai fagy-pont körül mozog; néha rajtavesztel a fagy-ponton, néha alája is süllyed, de föléje sohasem emelkedik. Ami a három fagyos szent a kalendáriumban, Tisza István ugyanaz a politikában: Szervác, Pongrác és Bonifac egy személyben, a mosolygó verőfénynek merő tagadása. A fiataliságnak szép priviligiuma, hogy hevüljön az ideálókért s e hevületében néha bolondot is csináljon. Tisza István olyan makacsul ragaszkodik a kérielhetetlen józansághoz, hogy inkább lemond korának irigylendő priviligiumáról. Vénzivü ifjúnak mondanók őt, aki gondolatait a keblében hordott gleccseren hűti le, mielőtt a nyilvánosság elé bocsájtaná.

Honnan van az, hogy Tisza István sohasem csinált népszerű politikát? A látszat az, hogy nincs érzéke a népszerűség iránt. Ez a látszat csal. A magyar közéletben alig van ember, akinek élesebb volna a szeme és gyorsabb a tekintete a népszerű eszmék és aramlatok felismerésére. Ámde az ő egyéni-

sége úgy van megszerkesztve, hogy a népszerű elemet a leghamarabb és legbiztosabban ismeri ugyan fel, de csak azért, hogy azt a legnagyobb gondnal és a legszélesebb vargabetűben elkerülhesse. Aki végignézi pályafutását, jólélekkel elmondhatja felőle, hogy ez az ember valósággal hajbázsza a népszerűtlenséget. Mi ez? Politikai perverzítás talán, mely beteges ösztönnel fordul el mindentől, ami a politikai közizlésnek felel meg vagy amit a nemzeti lelkesedés veszen szárnyaira? Avagy tán bizarr különködés, mely elutasítja magától a rokonszenvet és a babért, hogy eredeti maradjon? Mi azt hisszük, sem az egyik, sem a másik. Hanem a saját erejének eltorzult öntudata. Mert ebben az emberben nem csupán sok ész és gazdag műveltség lakik, hanem félreismertetlenül tekintélyes erőmennyiség is, amelynek értékét és mértékét ellenfelei is ismerik. Hát ez az ő ereje s a lelkében felőle kialakult öntudat viszi olyan ferde irányokba politikai fejlődését. A közélet küzdelmei az ő lelkében egyszerű erőproblémákká alakulnak át: a saját erejének problémáivá. Azt az axiomát, hogy az erős mindig magányos utakon jár, Tisza István úgy váltja valósággá, hogy mindig szembeszáll a közvéleménnyel, nehogy saját maga előtt a gyengeség győtrő gyanujába keveredjék. Tapsokra és sikerekre nem pályázik, nehogy le kelljen szállnia erejének hideg magosságaiából a közkeletű eszmék s a tömegérzések országutjára. Ő nem alkuszik, hanem harcol, — még pedig mindig egy egész világgal. Persze, hogy nem győz soha. De a sebekért, amiket kap, vigaszt és kárpótlást keres abban a tudatban, hogy az egész mindenség volt az ellenfele. Nem tudjuk, olvast-e Nietzsche-t; de azt tudjuk, hogy félreértette; mert az Übermensch nem az, aki *szembeszáll*

az embercsordákkal, hanem az, aki erejének fölényével *legyűri* őket. S elvégre is a nemzeti közélet porondja nem arra való, hogy rajta akarat-athleták szálljanak sikra a nemzeti ideálók ellen.

Tegnap megint meglepő eredménnyel hajhászta Tisza István a népszerűtlenséget. Nagyváradon kiadta a jelszót a debreczeni szabadelvűpárt ismert határozata ellen. Megint csupa ridegség, csupa szillogizmus, csupa fagyos számvetés. Mintha a politika nem volna egyéb egy matematikai feladatnál. Hisszen ez az ő sarkallatos és régi tévedése. A nemzetek életében a kétszer kettő nem mindig négy. Néha három, néha öt, a szerint, ahogy a kiszámíthatatlan dolgok fordulnak. A józanság csak *egyik* eleme a politikai fejlődésnek; legalább is egyenlő rangban áll vele a *lelkesség*, mely fittet hány a logikának, az empirikus latolgatásnak pedig a szeme közé nevet. A józanság csakis akkor uralkodik a histórián, ha a lelkesség már elvégezte a dolgát és vagy letört, vagy diadalmaskodott; az előbbi esetben, hogy új erők gyűjtéséről, az utóbbiban, hogy a győzelem okos kihasználásáról gondoskodjék. A hideg ész a konzervatív szerepet játszza a nemzetek életében; ösztönt a haladásra, biztatást a küzdelemre, ingert a nagy és szent kockázatokra mindig a fantázia ad. A világtörténet legszébb lapjai azok, amelyeken a fantáziának, a néha eszelen lelkességnek vállalkozásai vannak feljegyezve. A józanság krónikája sohasem lélekelő, legfeljebb tanulságos. Ami a magyar nemzetet tíz évszázadon át megmentette s előbbre vitte, azt a hideg ész sohasem hagyta volna jóvá, mert az egytől-egyig véres kockázat volt, amit csakis a lelkesség mámorában lehetett a nemzetnek vállalnia. Gróf Tisza István — teszem —

TÁRCA

Ujságíró.

Panaszkodol barátom és kitárd

Sebektől égő ifju lelkedet.

Hogy érintetlen függ dalos gitárdod

S a szürke por egészen elfedett,

A kötelesség országútján járva,

Amely szívet és lelket szürkévő tesz, —

Hogy elhagyott vagy, mondatatlan árva

S robottal hivatásod ellen vétesz . . .

Ez a panasz . . . Gördítet a nagy sziklát

Naponta Sizifuszként fölfelé

És könnyező szemed, már ameddig lát,

Csak sivatag képével van tele,

S ha a tetőre hoztad éjfélután

— Másnap reggel már megint ott alant van.

S te kezdéd újra, — és szíved ne fájjon?

S nem jelsz vigasztalást, mondogd, a lantban . . .

A toreador vagy, ez a siralmad,

Ki mindennap megöl egy-egy bikát.

S azon, hogy van a bestián hatalmad,

Az olvasó közönnnyel siklik át.

Hogy amíg areod verítékben fürdik,

Azok aratnak, akik télen ülnek.

S elértél már az első száz hajfűrtig

S neved még idegen egy millió fülnek . . .

Fiam, nem vagy magad, ki el nem érte

Harminc esztendőn át, amire vágyott.

Nagyon kár volna keseregned érte.

Ne ott keresd a halhatatlanságot;

Nem ólomból öntik a nagyok szobráit

S a papiros csak félnapok virága.

Ne bánd, ha benne bárki sarat dob rád,

Nem éri benned azt el, ami drága.

Tanulj meg milliók közt *magad* lenni.

S hogy egy barátod van csak: önmagad.

Szived titkához sohse érjen semmi,

Mely sziv mindent hisz, — már mindent tagad.

Tanulj meg haldokolni könnyek nélkül

És elkárhozni éhen, mosolyogva,

S ha hantodon *egy* rózsza nyilik ékül,

Nirvána lesz felejtett sirod odva.

Váradi Antal.

A mintaházaspár.

(Meseféle.)

☞ A Budapesti Napló eredeti tárcája ☞

Írta: Holló Márton.

Elt egymás mellett két házaspár. Mindegyik külön, a maga portáján. Az egyik házaspár csunyan békétlenkedett, alig mult nap, hogy ne veszekedtek volna, akárhányszor hajba is kaptak. Viszálykodásukkal tele volt az egész környék, mert ugyancsak nem titkolták a házibajukat, még az utcára is kivitték. Az alacsony kerítésen át akárhányszor látni lehetett gyűlöletes pillantásaikat, fölemelt öklüket, s e közben sohasem maradtak el az örökös szemrehányások.

— Minek is mentem én el ehhez a szörnyeteghez! — kiáltotta kezét tördölve az asszony.

— Mért vert meg az isten ezzel az átkozott némberrrel! — jajdult fel az ember.

És irigyelték a mások jódoigát. Senki sem olyan szerencsétlen, mint ők, sehol annyi boldogtalanság, mint az ő életükben, mindenki inkább való egymáshoz. Mindenki jobb férj és jobb feleség náluknál, mindenütt nagyobb az áldás a házasságon. De minden frigykötésnél külön, bármely házasságnál sikerültebb a szomszédoké. Nincs azoknál elégedettebb emberpár az egész kerek világon.

— Az ám az asszony, az tud bánni az urával! — példálódzott a boldogtalan férj.

— Igen, az olyan ember rá is szolgál a szertetőre, mert föléri észszel, mi a feleség! — torokolta le a párja.

— Ha engem is olyan jó sorsra szánt volna az isten!

— Bár hajdon lány volnék még ma is!

Se vége, se hossza nem volt a sóhajtásnak, jajszonak és fünek-fának elpanaszolták a keserűket. Sehogy sem értették az elzárkózást, ömlött belőlük a vádoló beszéd, szinte gyilkos öröm és megkönnyebbülés volt az nekik, ha kiönthették a lelküket valaki előtt. Az emberek meg csittitgatták, békítgették őket, mindenki, ahogy tudta, a maga módja szerint, némelyik úgy, hogy még jobban összeveszejtette őket. A legtöbb persze mit mondhatott egyebet, mint azt, hogy ugyan, lelkeim, ne civődjának, férjének meg egymással, mindenütt van baj, elég is, több is, de hát azt el kell viselni, nincs halandó ember, aki simán tudná elintézni a házasságot. De hát tud-e valaki eléggé bölösen ítélkezni és kellő segítséggel közreműködni megbomlott házások dolgában? . . .

A boldogtalan pár csak meghallgatta félfülle, nagy türelmetlenkedve, amit a jószándéku felebarátok beléjük beszéltek. De épp oly rendű-

1848 március 15-én kapacitálgatta volna Petőfi Sándort és Jókai Mórt, hogy ne tegyenek bolondot, mi a fenének is izágaskodnának merő türelmetlenségéből, majd elvégzi az országgyűlés, amit el kell végezni, Tancsicsot pedig hagyják a börtönben, amíg az esetleg kinevezendő független minisztérium Bécsben megpróbálja számára kieszközölni a kegyelmet. És 1861-ben Tisza István fejszével fogadta volna Deák Ferenc két feliratát, mely dörgő tiltakozással, amiből a nemzeti harag villámai cikáztak elé, dobta vissza a békülni kívánó fejedelem alkotmányrontó terveit. Azt mondta volna akkor Tisza István Deák Ferencnek, amit tegnap mondott Nagyváradon a nemzetnek, hogy nem kell mindent egyszerre követelni, hanem érjük be a fokozatos fejlődéssel, ne vállaljunk könnyelmű kockázatokat, ne ingereljük tel a nemzet ellen a koronát s ne rohanjunk bele a forradalomba.

A propos: forradalom. Most már másodszor halljuk Tisza István ajkáról ezt az értelmetlen admoníciót. Mért tér vissza minduntalan lelkeben ez a képtelen rémletés? Az a forradalom, amely jöhet, már itt is van, mert hiszen az állapot, amelyben hónapok óta vagyunk, kétségtelenül forradalmi állapot, de egy vértelen forradalomnak az állapota. Az a forradalom pedig, amelynek az árdögét ő festi a falra, a golyók és az akasztófák forradalma nem ijeszt meg senkit, mert mindenki tudja, hogy nem jöhet. Nem jöhet, mert a néphadseregek korát éljük. Nem jöhet, mert ahol egy nemzetnek nem élebevégtő igazai forognak kockán, ott a legnépszerűbb törekvések sem nyulnak az erőszakos felforgatás eszközeihez. És nem jöhet, mert amint maguk a népek a forradalmi eszméket a békés evolúció útján valósítják meg manapság, azoképp a trónok is visszariadnak ama gondolatól, hogy a békés evolúciókat golyóval és bitófával állítsák meg.

Tisza István a minap, midőn a neki adott missziót visszatette ő felsége kezébe, megmutatta, hogy a józanság is meghátrál olykor a maga elé tűzött cél elől. S tegnap mégis egy kiméletlen szóval bélyegezte meg azt a nemzeti küzdelmet, mely mostanában a nemzeti ideál teljes mértékét követeli, de esetleg a feltornyosuló akadályok láttára meghátrál. Bizonyos ebből, hogy gróf Tisza István szigorubban ítél a közvélemény lelkesedéséről, mint a saját jó-

zanságáról. Ámde az a megbélyegzés legalább is korai. Meghátrálni a nemzetet nem fog, legfeljebb elfogad majd egy becstelenséget, feltéve, hogy becstelenséget lesz az a béke, amelylyel megkínálják. De hogy a lelkek mostani fellendülése a legrosszabb esetben is hatalmas lökést adott a nemzeti közszellem kialakulásának, arról épp Tisza István tett tegnap tanubizonyosságot, midőn beismerte, hogy a ki-egyeződésben biztosított nemzeti jogok nincsenek a maguk egészében megvalósítva s a véderő nemzeti reformjának igenis megvan az elvi jogosultsága. Ha a megrögzött közjogi konzervativizmussal idáig el tudta hozni, akkor az a nemzeti lelkesedés nem volt meddő, sőt épp a Tisza István megterése mutatja, hogy kellő kitartással ki fogja vinni teljes diadalát.

BELFÖLD

A válság.

Budapest, szeptember 16.

Az ügyek ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök nem hiszi, hogy Széll és Koerber találkozása politikai jelentőségű lett volna. Egyebek közt ebben sincs a közvélemény egy nézetlen Khuen-Héderváry ural. A közvélemény igenis hiszi, hogy az a találkozás politikai jelentőségű volt. Ma másról alig is beszéltek politikai körökben, mint a reichenauai találkozásról s gróf Tisza Istvánnak nagyváradai határozati javaslatát éppen azért tartják hangja szerint szerencsétlennek, mert paprikássá teszi az ellenzék hangulatát, mely Széll Kálmán vállalkozásának pusztá hirére is enyhébbre fordult. De azért az érdeklődés és a várakozás középpontjában ma is első sorban Széll Kálmán van s mellette jelentőségben eltörpül minden hír, mely a válság műhelyéből kikerül.

A reichenauai találkozás politikai jelentőségéről véletlenül járó vélemények mutatkoznak. Az egyik oldalon azt mondják, hogy az nem politikai, hanem gyöngyéd baráti találkozás volt; a másik oldalon viszont már a jövő embereként üdvözlik Széll Kálmánt.

Az egyiknek naivitását s a másiknak optimizmusát egyaránt nem tudjuk magunkévá tenni. Széll Kálmán vállalkozásának politikai jelentősége kétségtelen. De azt hinni, hogy ő a jövő embere s most már a Széll-kormány következik, legalább is erősen optimisztikus hit. Széll Kálmán a királytól

megbízást nem kapott, nyilván nem is vállalt volna. De ha jól kombinálunk, akkor ő maga esabott magának bizonyos missziót, amit talán a királynak is bejelentett. Mi lehet az a misszió, melyet magának szabott? Ezt sem boszorkányság kitalálni. Ismeretes, hogy Koerber, akit szintén csak presszionálnak, mekkora pressziót fejtett ki abban az irányban, hogy Ausztria hozzájárulása nélkül az uralkodó Magyarországnak katonai téren engedményeket ne adjon. Az is ismeretes, hogy a magyar válság megoldásának legelső akadályát éppen Koerber és Ausztria magatartásában rejlik. Már most nem nehéz kitalálni, hogy hol akar Széll Kálmán akadályokat elhárítani. Ott, ahol az akadályok vannak. Azt, hogy Koerber a magyar belügyekbe mer avatkozni, Széll Kálmán bizonyára éppúgy helyteleníti, mint mi és az egész magyar közvélemény. De ez nem változtat azon a szituáción, hogy a beavatkozás megtörtént s a megoldást lehetetlenné teszi. Ennélfogva Széll Kálmán törekvése csak az lehet, hogy ezt az akadályt elhárítsa, azt a beavatkozást tartalma szerint módosítsa. Amilyen viszonyban ő van az osztrák kormányval, mindenesetre vállalkozhatik a próbára s csak ő vállalkozhatik. Ha tehát tárgyalat Koerberrel és talán Goluchowskival, ez csak arra vonatkozhatott, hogy közzéjött és politikai tekintetben meggyőzze az osztrák kormányt s ha lehet, elhárítsa a kibontakozás legelső akadályát.

Az aztán más kérdés, hogy fog-e sikerülni vállalkozása? Mi persze szeretnénk, ha sikerülne. De nem bizunk benne. Koerber nem éppen nagytituli államférfi, ebben a kérdésben pedig ő maga is olyan ember, aki törődni fogott, de az már nem ereszti. Ő a királyt nézi, de őt meg az osztrák közhangulat figyeli. Koerbernél tehát alighanem kárbavész Széll Kálmán minden ékes-szólása és meggyőző argumentuma. Nagyon valószínű, hogy ezzel Széll Kálmán is tisztában van s éppen ezért nem is akart missziót vállalni. Ha azonban Széll Kálmán a saját várakozása ellenére is képes volna Koerbert kapacitálni s olyan eredményt elérni, melyet a korona, a nemzet s a parlament egy lélekkel ismerne el a legnagyobb érdemnek, akkor persze a szituáció is megváltoznék s Széll Kálmán hiába szabódna: a szituáció, melyet ő tisztázott, őt követelné továbbra is. De erre vajmi kevés a kilátás. S azért a közhangulat a magarokonszennével hiába öleli körül Széll Kálmán alakját: a megoldást és a kibontakozást másfelé kell keresni.

Katonákról ma egész csomó a jelenteni való.

Ott van első sorban az a hír, hogy a soproni honvédkaszárnyában tartalékosok és tényleges

letlenül, mintha egyetlen okos szót sem hallottak volna másoktól, csak megmaradtak a maguk jól beedződött hiténél, s egyre csak a mondókájukat hajtogatták:

— Nincs olyan szerencsétlen, mint mi.

Meg:

— Másutt a boldogság!

És mikor faggatták őket, hogy hol is van hát az a kétségen felül való, igaz nagy boldogság, hát megint csak a szomszéd felé sandítottak fájdalmas lemondással:

— Ott, ott...

Sziklaszilárd volt a meggyőződésük. Ott, azoknál csak megvan!... S az emberek ennél a pontnál egy kicsit megadták magukat. Ők is látták amazokat együttjárni, kart a karban, a víz partján vagy a város utcáin, mosolyogva vagy komolyan, de mindig összebujva. És a házukból soha nem hallatszott ki zajongás vagy cívadás, s különben sehol tulajgatosan nem beszéltek. Alttalában valami titokzatos előkelőség volt bennük. Nyájások is tudtak lenni, de tartózkodók is, mikor másokkal állottak szemben. De legfőbbképpen maguknak látszottak élni, s mintha ugy vigyáztak volna a boldogságukra, akárcsak egy üveghez ritka növényre, amely még csak avatalan szem elé sem való. Az emberek egy kis gyanuval nézték őket, de meghódoltak előttük. Igen... hátha... ugy látszik ezek mégis... Mások, különben, nem közönségesek és értik a boldogságot. Mikor a paraszatosan boldogtalankodó házaspár rájuk mutatott, akkor a csillapított rábeszélő kedve kissé megosapant. Az a szomszédos pár többé-kevésbé gyöngyéje volt mindannyiuknak, de annak a két civakodó embernek maga az elérhetetlen hegyes és tökéletesség volt. Mint szomszédokkal, olykor-olykor találkoztak is és ilyenkor kikerülhetetlen volt, hogy ne könnyítse-nek a szívükön előttük is egy-egy sopánkodással. És a felsőbbégsz alázatos elismerésével, az ő ma-

gasan tündöklő kifogástalan életüket is megmediesérték bátorlatlanul:

— Igazi mintaházasság!

Ez volt az elragadtatás leglelkesebb kifejezése irányukban. Ők pedig, a mintaházások, hártották maguktól ezt a dicsőretet, szerénykedve, finomul. Tréfás mókával így cáfolgatták a föltétlen leborulást:

— Na, na, a látszat csal...

Amitől azok csak még jobban megerősödtek a hitükben. Senki attól el nem térítette őket.

Lakott a városban egy éles elméjű, bölcs ember. Erdekes és különös a megszokott csapásokon ballagó polgárság előtt. Nem csinált egyebet, csak az emberi lelkeket vizsgálta, járt-kelt mindenfelé, mindenkinek hive, jóbarátja volt, s tanácsos vagy mással, amivel éppen lehetett, bárkinél a segítségére szeretett lenni. Ezért sokszor halátlanság is érte, olykor-olykor botorul meg is csufolták. De ő mindezt nem bánta, ment a maga útján, s enyhülést, minden halálán nagyobb gyönyörűséget azokban a történetekben talált, amelyeket bolyongásai közben szerzett tapasztalásaiból alkotott. Sok tisztelben is volt azonban része, s a mi két boldogtalanunk házában is szivesen látott és megbecsült vendég volt. Sokat adtak rá, de az ügyükben még ő sem tudott rendet csinálni. A házasságról, ha másképp is, de lényegében csak azt tudta mondani, amit a többiek, ahogy pedig a szomszédokról szólott, az meg éppen nem volt az anyukre.

— Rosszul láttok, fiaim. Nekem azok nem tetszenek, nem husból-vérből való igaz emberek. Jártam náluk és sok furcsát észleltem.

— Az nem lehet, azok a legszebben élnek. Ha mi is...

Már odaérték megint az ő kemény dlójkhoz s hiába segített nekik a bölcs ember is, hogy feltörjék, nem ért velük célt. Hát csak ennyit tudott mondani:

— Azt mondom én nektek, ne szaladgáljatok példák után, amelyeket csak kívülről láttok. Hanem magatokban keressétek a boldogulást.

Aztán nem is igen próbálkozott többé velük... Akkor egy napon rettenetes dolog történt. Szép tavaszi nap volt, — minden részletesebb színezés nélkül — igazi tavaszi reggel, amikor friss életkedvek születnek mindenfelé. És éppen ilyenkor történt, hogy a boldog pár házából ékeletlen zenebona hangjai törtek ki. Durva szavak, éles sivalkodás, dobogás és csörömpölés. A boldogtalan szomszéd, aki akkor lépett ki a maga kapuján, hogy munkába menjen, valami hallatlan merényletet sejtett s ész nélkül rohant be a másik házba. Vagy két ajtón át egy szobában termett, ahonnan a rémes dobogás hallatszott feléje. És akkor olyat látott, amitől felfordult vele a világ. A boldog házaspár nézett egymással szembe vilámló tekintettel. Szörnyű harc lehetett köztük, mert a padlón cserépdarabok heverték szerzőjével s a férfi homlokáról vér csepögött alá. Dühös szóváltásuknak egy-két foszlányát még el lehetett kapni.

— Elnyit szenvedni egy embertől!... Már meguntam!... Meguntam!...

Ez az asszony rikoltozta.

— Gyilkos!... Meg akarsz ölni?...

Ez az embert, dörögte s közben a vért mázolta el a homlokán csak egy puszta kézzel. A boldogtalan férj pedig csak állt ott megdermedve egy pillanatra a küszöbön, aztán rohant vissza az utcára és segítségért kiáltott első ijedelmében. A kapuban majd elütötte a feleségét, aki éppen akkor ért oda a zajra, s a kőnyékről is sereglettek már szórványosan az emberek.

Elsőrendű botrány lett a dologból. Rendőr is, orvos is került elő, az egész város a hihetetlen eseményről beszélt. Egyetlen kis részlet sem hagyta el. Az általános boldognak hitt pár, a mintaházaspár, bujt a nyilvánosság elől, hanem a hatóság is beavatkozott s a bírő előtt

katonák közt véres összeütközés volt, melynek következtében nyolcvanhét lázadót kellett börtönre vetni. Ezt a hírt egészíti ki az a jelentés, hogy a soproni garnizonból negyven legény már megszökött. Hát ez a hír mindenesetre szomorú, s egyelőre az benne az egyetlen vigasztaló momentum, hogy csak bécsi forrás tud róla, hivatalosan még nem nyert megerősítést.

Érdekes momentum a délmagyarországi svábok mozgalmá az önkéntes jelentkezés iránt. A temesvári térparancsnokságnál ma már jelentkezett is tizenkét lovri fiú, sikket nyomban be is sorozták. A svábok jó gazdák s a hazavárt munkakeréket oserébe szívesen küldik el törvény nélkül is a fiatalabb embereiket. Ez tehát nem meglepő, s alighanem tisztán gazdasági okból történik.

A legpikánsabb hírt katonákról megint a bécsi Arbeiterzeitung hozza. Ez a szocialista újság Przmnyből azt a jelentést hozza, hogy a tizedik hadtest parancsnoksága az összes fegyvernemek vezénylő tisztjeit utasította, világosítsák fel népszerű formában a harmadik évrüket kiszolgált katonákat, miért kell őket visszatartani. Ez idáig mindenben van. Elvégre a vezénylő tisztekre már lehet bízni valamit. De a szocialista újság le is közli mindjárt Formanek főhadnagy ur népszerű beszédét. Az újság azt mondja, hogy szó szerint közli a beszédet. S az bizony fenemód népszerű. Minden baj okának odaállítja a — zsidót és a magyart. Ehhez képest a legénység hazatérve, mindjárt meg is fenyegette a zsidókat, míg a magyarokat magis a főhadnagy ur fenyegette meg, egyelőre csak a távolból, mondván:

— Mivel a magyarokkal semmit sem lehet békésen elintézni, nemsokára kénytelenek leszünk ellenük szigorubban eljárni. Be fogunk vonulni Magyarországra és jól el fogjuk verni ezeket az embereket, aztán rend lesz.

Ilyen népszerűen beszélt a legénységhez Formanek főhadnagy ur. Mivel azonban a beszéd hangjából nem látszik elég világosan, hogy csak részeg volt-e a főhadnagy ur, aki Magyarországot is kosmának nézte, ahová bemegy és verekszik az ember, vagy pedig nem volt részeg, hanem örült, aki a saját szakállára számárságokat hadart össze-vissza: ennél fogva nem is vagyunk hajlandók dübbe gurulni s rábizuk a főhadnagy urat a felettes katonai hatóságára, hogy áristomot szán-e neki vagy pedig bolondokházá. Egy azonban bizonyos, hogy a népszerűen kitanított katonák már ütik a zsidót. S ez majdnem elhithetőné az emberrel, hogy a nagy válság a vége felé köze-

ledik, mert hiszen tudvalevőleg minden azzal szokott végződni, hogy ütik a zsidót...

(A reichenauai találkozás.)

Mint Bécsből jelentik, Széll Kálmán és Koerber osztrák miniszterelnök, akik tegnap Reichenauban voltak gróf Széchenyi Gyulánál, a király személye körüli volt miniszternél, tegnap este ismét visszaérkeztek Bécsbe.

A reichenauai találkozás jelentőségét sokféleképpen apreciólják. Gróf Khuen-Héderváry Károly tegnap este a szabadalvó klubban a hozzá intézett kérdésekre azt felelte, hogy a találkozás politikai karakteréről nem tud s nem tartja valószínűnek, hogy Széll Kálmán, aki legutóbbi kihallgatása alkalmával még olyannak látta a szituációt, melybe a siker kilátásaival nem nyulhat bele, most mégis közreműködne a válság kibonyolításában. Hasonló szellemben nyilatkoztak azok a magyar és osztrák újságok, melyek a miniszterelnök urhoz ma is elég közel állanak. De legalább is jellemző, hogy a miniszterelnök ur felfogását sehogysem veszik számításba s öt hiszik a legrosszabbul informált politikuskak. Határozottan tartja magát az a hit, hogy Széll Kálmán — aki még a látogatásainak termiusaiban is óvatossá — nem látogatta volna most meg Széchenyit, nem találkozt volna most Koerberrel és tárgyalta volna most Goluchowski-val, ha nincs határozott szerepe a válság intézésében. Sőt egyes bécsi újságok hivatkoznak arra, hogy Koerber már csak azért is legszívesebben nézné Széll Kálmán visszatérését, mert ilyen körülmények közt a gazdasági kiegyezés végleges elintézése a törvényhozásban meg volna könnyítve. A magyar ellenzék meg éppen szívósan ragaszkodik ahhoz a föltevéshez, hogy Széll Kálmán vette a kezébe a kibontakozás munkáját. Az összes ellenzéki pártok hangsúlyozták, hogy kezdetből fogva Széll Kálmán látott a legalkalmasabb államférfinak és hivatkoznak arra, hogy a Khuen-kormány lemondásának pillanatában a képviselőház utolsó ülésében éppen ellenzéki közbeszólások adtak kifejezést annak az impresszióknak, hogy most csak Széll Kálmán következhetik. S de facto csak nagyon elvettve mutatkozik olyan hang, az is inkább a sajtóban, mely Széll Kálmán vállalkozásától nem vár kedvező eredményt. Akikkel alkalmunk volt beszélgetni, pártkülönbség nélkül mindenki rokonszenven fogadja az új Széll-kombinációt. A főváros társadalmi körében pedig ma másról nem is beszéltek, csak Széll Kálmán visszatéréséről, amiben mindenki hisz, pedig alighanem hiába.

Két lapvéleményt a hangulat ismertetése

kisült minden rejtett csufúsága ennek a házasságnak. A titkolózás két művésze halálisan szégyelte magát, teljesen elzárták a külvilág elől, bevették magukat a házukba, messze egymástól, a legtovább eső sarokba, még a szolgákat is elzavarták.

A város alig tudott magához térni az elképedésből. A boldogtalan pár házról egészen elfo dult a figyelem. Arra különben is valami tik-kadt esőnd fekküdt rá. Még tartott az első nagy ámulat, amikor odavetődött megint a böles ember.

— No, fiaim, hisztek-e már?

Azok bólintották, hogy igen és csak eső-váltak a fejüket.

— Irigykedtek-e még?

Lesütötték a szemüket tévóvan.

— Látjátok-e már, hogy azok se különbek.

A hallgatásuk, a nézésük azt mutatta, hogy látják, de sehogysem tudják beletalálni magukat ebbe a tapasztalatba.

— De ők még rosszabbak nálátok is, — folytatta a böles ember. — Mivelhogy olyan nagy a hamisság bennük és úgy értik az ámitást. Ti nyitott kapunál perlekedtek, s legalább megvan az a mentségtek, hogy amit tesztek, az az első indulat hevében tör ki belőletek. De ők előbb gondosan bezárnak ajtót, ablakot, minden kis rést s úgy mutogatják az öklüket és mondogatnak oda egymásnak. Ti, hogy úgy mondjam, becsulátek vagytok a bajotokban, de ők — csalók, félrevezetik az embereket s ezzel még súlyosabbá teszik másoknak a helyzetét. Hanem

az ámitásnak ez a műve kudarcot vallott. Csak egyszer hagyták nyitva az ablakot s össze is omlott...

Az a leleplezett két ember nem is tudta kivehenni a kudarcot. Hogy nem tudtak többé a város szeme elé kerülni, végre is eladták a házukat s elköltöztek. De az ámitásnak egy újabb láncolatához nem volt többé erejük. Az új hajlékban csak verekedés, marakodás volt az életük, s híres rossz házaspárnak ismerték őket.

Hanem az otthagott városban valami jó-tékony szellem terjedt el a botrányuk után. Kissé nyitottabb szemmel kezdték élni a családi székekben. A boldogtalan házaspárra meg egyenesen tisztító tűz gyuladt a nagy esetből, ami úgy csapott le rájuk, mint a villám. Előbb szégyenkezve felocsudtak a tévedésükből, aztán jobban kezdték mérlegelni a szavukat, a viselkedésüket, már ritkábban fortyantak fel egymás ellen, a haragos kifakadásokat meg fele utján elharapták, egészen másképp látták egymást Idővel még új szépségeket és jószágokat is fedeztek fel egymással és elérkezett az a nap, amelyen bensőségessé össze-ölelkeztek és boldog röstelkedéssel vallották be egymásnak:

— Bolondokat, igen nagy bolondokat eslekedtünk...

Fiatalok voltak, maradt idejük a visszafordulásra. Egyre javultak, annyira, hogy csakhamar egészen tökéletes, valósággal mintaházaspár lett belőlük.

szempontjából érdekesnek találunk reprodukálni. Az egyik a Magyar Nemzet kommentárja, melylyel a reichenauai találkáról megemlékezik, a másik a Hazánk cikke, melylyel a Széll-kombináció jelentőségét emeli ki.

A Magyar Nemzet ezeket írja:

A magyar válság ügyében haladás csak a jövő hétre várható, amikor a valamennyi faktornak módjában lesz, hogy egész fáradozását a kibontakozás előbbrevitelének szentelje.

A mai kombinációk között foglalkozni óhajtunk azzal, amelyet a legtöbb újság fűz Széll Kálmánnak és Koerber osztrák miniszterelnöknek gróf Széchenyi Gyula reichenauai nyaralójában való találkozásához. Alig haladunk hamis nyomon, ha azt konstatáljuk, hogy az államférfialnak ez a találkozása baráti jellegű volt s azért helytelen utakon járnak azok, akik abból messzeemő politikai következtetéseket vonnak le. Közismertű az a gyengéd baráti viszony, mely Széll Kálmán és gróf Széchenyi Gyula között hosszú évek óta fennáll s ez elégenő magyarázata Széll Kálmán reichenauai látogatásának. S nem kell éppen messzeemő politikai terveknek lappangni a mögött sem, ha dr. Koerber, ki a közeli napokban a német császári látogatása miatt az osztrák fővárosból nem távozhatik, Széll Kálmán jelenlétének alkalmát felhasználta a gróf Széchenyi Gyulánál vele való közös látogatásra. Különbösen is, mint Bécsből jelentik, dr. Koerber miniszterelnök és Széll Kálmán még az este ismét Bécsbe tértek vissza.

Hát ez igazán félhivatalos okoskodás, hogy miután Koerber nem távozhatik az osztrák fővárosból, tehát Széll jelenlétének alkalmát használta fel, hogy Reichenauban közös látogatást tegyenek. Ha nem mehet el az osztrák fővárosból, mért ment el mégis és mért nem ment Széll is hozzá? De kell is sokat polemizálni! Miután Khuen-Héderváry nem tud róla, hogy a reichenauai tanácskozásnak politikai jelentősége volna, ennél fogva a Magyar Nemzet okokat keresett a készen kapott felfogáshoz. Az okok kissé okatlanok, de mindegy.

A Hazánk viszont ezeket írja:

A magunk részéről azt hisszük, hogy ez a találkozás nem történt csak úgy véletlenül vagy magánkérvételestől. Sőt gróf Héderváry miniszterelnöknek célofszerű megnyilatkozásai dicára is közelebb állunk azok felfogásához, akik azt állítják, hogy ez a találkozás az uralkodó akarataiból történt, aki Széll Kálmánt bízta meg azzal, hogy rövidítse meg azt a távolságot, mely Koerberék, illetve az osztrák álláspont és Magyarország nagy többségének a nemzeti követelmények mellett való kitarása között föntall. Ha Széll Kálmán megbízatásának eredménye nem is vezetne bizonyos döntésre és nem is azzal a célzattal történt volna, hogy Széll a kabinetalkálással újból megbizassék — amely ellen különben ő maga tiltakozott ismétlenül — azt a megbízatást még is értjük. Tudjuk azt, hogy mikor Széll Kálmánt sem a király, sem a nemzet akarata, hanem a kialakult körülmények a miniszterelnökségről való lemondásra kényszerítették, akkor is önzetlenül buzgólkodott a magyar politika bőkezű helyreállításán. És Széll Kálmánnak ilyen megbízatással történt felkutatalmazása bizonyára rokonszenvesebb, mint mikor az ő lemondása után Lukács László, gróf Tisza István és Hieronymi Károly léptek a homlokterbe. Egytől-egyik oly politikuskok, akik a nemzeti kívánalmakkal szemben rideg álláspontra helyezkedtek. Széll Kálmánnak sokkal méltányosabb, nemzetesebb irányú politikai magatartását ismerjük és méltányolja meg a legszelebb ellenzék is. O sok tekintetben tévedhetett a körülményeknek és az embereknek a megítélésében, de ma már bizonyára tisztában van ő is teljesen a helyzettel s mai békeközvetítő megbízatásának akárminő lesz is a folytatás, vagy mondjuk, következménye, hisszük s reméli tőle a közvélemény, hogy olyan okmányt soha sem ír alá, mely nemzeti tekintetből sérelmes volna. A volt magyar miniszterelnök és a tényleges osztrák miniszterelnök találkozásának részleteit ma is bizonyos homály fűdi, annyi azonban tény, hogy ez az esemény nagy feltűnést keltett s ma és tegnap is ezzel foglalkozott a Budapesti székelő politikai közvélemény.

A Hazánk cikkére csak egy rövid megjegy-

Nem panaszkodik többé Erényi-féle „Ichtiol-Salicylla!” büzös izzadás, testbőr-viszketeg, sőmör, exema, ótvárban szenvedő, ha az egy kísérletet tesz. Szagtalan.

zésünk van. Széll Kálmán csakugyan tévedhetett embereknek megítélésében és ma csakugyan tisztában van, velük — de nem egészen bizonyos, hogy amikor ezt a Hazánk mondja és mi mondjuk, akkor ugyanazt mondtuk-e...

(A katonák visszatartása.)

Bécsi esti lapok a következő soproni teleramot hozzák:

Az idevaló honvédek seregében véres összeütközések voltak a katonák és tartalékosok között. Egy tisztet, aki csillapító szavakkal próbált közbelépni, megfenyegettek. Nyolcvan zavargót elfogtak a körülbelül öven hónapig helyszüke miatt a szemközti lévő tüzérszázárnyába kellett internálni. A garnizonból negyven leány dezertált. Székesfehérvárról egy auditor érkezett ide.

A bécsi lapok ez értesülésével szemben Sváb Alfréd alezredes, a 18. soproni honvédegyezred parancsnoka a Magyar Távirati Iroda soproni tudósítójának kijelentette, hogy a honvéd katonaszavargásról és nagyszámu letartóztatásokról szóló hír teljes egészében koholmány, amiről a felső parancsnokságnak már jelentést is tett.

A soproni zavargásokkal van összefüggésben, hogy dr. Tópler Kálmán, Sopron város polgármestere külföldi útja megszakításával hazaérkezett, Berecz Ábel, a függetlenségi párt elnöke nyilatkozatot tett közbe, amelyben a vasárnapi zavargások erkölcsi felelősségét elhárítja a párttól. A népgyűlésen a nyilatkozat szerint egyenruhás katonák nem voltak jelen.

Hűmezővási hírről jelentik, hogy a törvényhatóság mai közgyűlése Endrey Gyula országgyűlési képviselő indítványára 67 szavazattal 35 ellenében elhatározta, hogy a három évet szolgáló katonák tervezett visszatartása ellen a kormányhoz és az országgyűléshez feliratot intéz.

Temesvárról más természetű hír érkezik a katonák dolgában. Ez a hír azt mondja, hogy a temesvári térrparancsnokságnál ma tizenkét lorinini fu önként jelentkezett a katonai szolgálata s nyomában be is sorozták őket. A délmagyarországi svábok körében mozgalom indult meg, hogy önként jelentkezzenek szolgálatra azok a hadkötelesek, akik az idén kerültek volna sor alá.

Ugyancsak cifra azonban a bécsi Arbeiterzeitung jelentése Przemysből. Ez is a katonák visszatartására vonatkozik s azt mondja, hogy a tizedik hadtest parancsnoksága az összes fegyvernemek vezénylő tisztjét utasította, hogy világosítsák föl a három esztendő óta szolgáló katonákat, miért kell még tovább is a kaszárnyában maradniok. Nem tudjuk, jegyzi meg a bécsi újság tudósítója, vajon a hadtestparancsnokság értésére adta-e a tiszteknek, hogy milyen argumentumokkal csináljanak a katonáknál propagandát, de ismerjük annak a beszédnek szószertit szövegét, amelyet Formanek, a tizedik gyalogezred tizedik századának főhadnagya mondott. A főhadnagy gyakorlati közben egy félreessz érdőbe vezette katonáit és így szólott hozzájuk:

— Harmadik évfolyamu katonák! Nektek most tulajdonképpen haza kellene mennetek, de hogy nem mehettek, annak egyedül a zsidók az oka. Osztrák és különösen galiciai zsidók kivádosodolnak Magyarországra, ahol megmagyarosodnak és Ausztria ellen agitálnak. A zsidók, akik Ausztriában csak házalók, Magyarországon nagy urak lesznek és nagy állásokba jutnak és ezért harcolnak Ausztria ellen. A magyarok eohamen fogják azt megkapni, amit követelnek, mivel azonban a magyarokkal semmit sem lehet békésen elintézni, nemskóra kénytelenek leszünk ellenük szigorúban eljárni. Be fogunk vonulni Magyarországra és jól el fogjuk verni ezeket az embereket, azután rend lesz. Ezért legyenek minden pillanában elkészülve arra, hogy Magyarországra fogtok masírozni és ott verkedni fogtok és ha majd harcra kerül a dolog, úgy jusszon ezetekbe, hogy a zsidók okozták.

Ez a beszéd nem maradt hatás nélkül, mert a katonák hazamenet megfenyegettek a zsidókat, akikkel utközben találkoztak, és saját bajtársaikat is sértették. Egy Piskel nevű hadapród durva szavakkal bántalmazta a zsidó tartalékosokat.

Bécsi felhivatalos jelentés közli, hogy a Reichsrathot e hó 23-ikára hívják egybe. Ez az ülészek azonban rövid lesz és a ház az 1903-ik évi unjonok besorozásához füzendő feltételekkel fog foglalkozni, hogy elkerüllessék a harmadéves vedkötelesek visszatartása. Az idevonatkozó kormányjavaslat elintézése után a már ülészek tartománygyűlések tövekénységüket folytatandják, a cseh és tiroli tartománygyűlés pedig haladéktalanul megkezdi munkáját.

(Rendőrök! Segítség!)

A temesvári szabadelvűpárt ismeretes gyászos határozatát nem köszöntik Temesvárott sem más városok lelkesedéssel. Bizonyosága ennek ez a szerény és békés hangu meghívó:

Tisztelet választó polgártárs! Van szerenosénk az e hó 20-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a gyárvarosi Kocsuth-téri Páva-szálló nagyteremben megtartandó szabadelvű nagygyűlésre meghívni. A gyűlés tárgya: Állásfoglalás a debreczeni szabadelvűpárt átirata tárgyában. Hazafias üdvözléssel: Az előkészítő bizottság.

De mi lehet e békésleges invitáció mögött? Rettenetes veszedelmek nélkül, mivelhogy a temesvári szabadelvűpárt felhivatalos organuma rendőrt kiáltozs a gyűlésnek karhatalommal való botlását követeli. A Délmagyarországi Közlöny e kétségkívül eredeti ötletéhez argumentációt is kapcsol, elmélködve szörnyű fölháborodásában a következőképpen:

Egyes békétlenkedő „szabadelvűpárti tagok”, akik nincsenek meglegedve a temesvári szabadelvűpárt vezetőségének ismeretes hazafias határozatával, szeptember hó 20-nak délelőtti 11 órájára a Pávdhoz címzett gyárkúlvárosi vendéglőbe „pártértekezlet”-et hívtak össze, melynek napirendjére a debreczeni szabadelvűpártnak a katonai kérdésekre vonatkozó kórirata van kitűzve. A temesvári szabadelvűpárt forma szerint szervezkedett testület, melynek megvan a maga elnöksége és választásnyája. Véleményünk szerint „pártértekezlet”-et csakis az elnökség vagy a választmány hívhat össze. Így van ez a világon minden testületnél és e tekintetben a temesvári szabadelvűpárt sem képezhet kivételt. Ennélfogva az egyes békétlenkedő elemek nincsenek jogosítva pártértekezletet összehívni és ha mégis összehívják pártértekezletet, véleményünk szerint annak megtartását a rendőrségnek beül tiltani. A szabadelvűpárt vezetőségének határozatát a temesvári szabadelvű választó-polgárság nagy többsége osztatlan helyesléssel fogadta. Erre való tekintettel a megtartást tervezett u. n. pártértekezletnek különben sincs semmi létjogosultsága.

Temesvárott — ime, világos — rémeket látnak. A szabadelvűek meghívója szabadelvű nagygyűlésről beszél s a szabadelvű felhivatalos pártértekezlet ellen tiltakozik torokszakadattal. És ha egy pártértekezlet ellen a város rendőrségének oltalmát kéri, a nagygyűlés alkalmából bizonyára mozgósítást és statáriumot fog követelni. Jól is teszi, legalább móka is vegyül a politika komor színei közé...

(Jókor...)

Biharvámegye törvényhatósága, mint nagyváradi tudósítók táviratozza, mai közgyűlésén hivatalos komolysággal tudomásul vette az új kormány bemutatkozását. Ezt ugyan jókor cselekedte meg a tekintetes vármegye... Elhatározta különben a közgyűlés, hogy báró Fejérváry Gézát visszavonulása alkalmából meleg feliratban üdvözli. A törvényhatósági közgyűlés a debreczeni szabadelvűpárt átiratával nem foglalkozott; az erre vonatkozó tegnapi felhivatalos jelentés tévedésen alapult, miután a debreczeni átirat csak a szabadelvűpárthoz volt intézve.

(A nemzeti követelések mellett.)

Kolozsvárról jelentik, hogy a városi képviselő-testület szakszétályai tegnap ülést tartottak, amelyen Deák Albertnak azt az indítványt tárgyalták, hogy a törvényhatóság kérje meg a parlamentet, hogy csak olyan kormányt támogasson, amely a nemzeti követelményeket megadja. A tárgyalás során Tussek Sándor kijelentette, hogy ebben az alakban nem fogadja el az indítványt; kijelentette, hogy szükséges megmondani, hogy melyek tulajdonképpen a nemzeti követelések. Ajánlja elfogadásra a következő hét pontot:

1. A hadsereg magyar részét eskessék meg az alkotmányra.
2. A vezényleti és a szolgálati nyelv a magyar legyen.
3. A hadsereg magyar részében csak magyar honosságu tisztet szolgálhatnak, az idegen honosságuak pedig kötelesek záros határidő alatt a magyar honosságot megszerezni.
4. Magyarországon ugy felső, mint alsó katonai tisztképző intézetek létesítendők és különösen a falmagyar vidékeken ilyen tisztek alkalmazandók.
5. A hadsereg a magyarországi hatóságokkal csak magyar nyelven érintkezhetik és levelezhet.
6. A katonai büntető-eljárás nyelve Magyarországon a magyar.
7. A hadsereg magyarországi részében a jelvényeken és a zászlókon tüntessék ki a magyar államiságot és a magyar nemzetiséget.

Mind a hét pontot egyhanguan elfogadták és a rendes gyűlésen ajánlani fogják elfogadásra.

Pap Zoltán országgyűlési képviselő kerülete a tiszalöki választókerület a mult vasárnap délelőtti manifesztálta rendheltelen állásfoglalását a nemzeti követelések mellett. Abból az alkalomból, hogy Tiszalöki megalakult a függetlenségi és 48-as pártkör, a megnyitásra meghívott Pap Zoltán képviselő Horváth Gyula és Beдек János képviselők társaságában vasárnap a tiszalöki kerületbe érkezett. Bud-Szent-Mihályon a szabadosi magyarországi ezrei nagy lelkesedéssel fogadták a képviselőket. Az üdvözlő beszédet Homolay Gyula, a tiszalöki kerület függetlenségi pártjának jegyzője tartotta. Pap Zoltán szíves szavakban megköszönte a fogadtatást. Később a képviselők a pac-térre vonultak, amelyet zsufolásig megtöltött a közönség. Itt Pap Zoltán mondott nagy beszédet, amelyben megköszönte a két héttel ezelőtti tartott népgyűlés bizalmi szavazatát, ismertetve a politikai helyzetet és ünnepélyes fogadást tett, hogy a nemzeti követelések mellett alkat nem ismer kitarással, hiven küzdeni fog. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Horváth Gyula és Beдек János képviselők szólottak hatatosan.

Ezután Tiszalökre vonultak át a képviselők, ahová a büdzentimihályiak ezrei kísérték el őket. A tiszalöki impozáns fogadtatásban részesítették népszerű képviselőjüket és kíséretét. Üdvözlő beszédet mondtak: Maros Sándor, Béni József tekintélyes gazdák, majd Veress Ferenc baltai nagybirtokos. Pap Zoltán, Horváth Gyula és Beдек János rendkívüli lelkesedéssel fogadott beszédei után — melyekben a politikai helyzetet és a nemzeti küzdelmet behatóan ismertették — Veress Ferenc nagybirtokos talpraesett indokollással a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

A tiszalöki választókerület népgyűlése bazaar megnyugvással hallotta képviselőjének ma kifejtett álláspontját, hogy a magyar hadsereg magyar vezényleti és szolgálati nyelvet megkezdett harcot fel nem adja addig, amíg a nemzetnek ez a feltétlen joga el nem ismertetik. A képviselő ezen egyedül lenésébe és igen hazafias álláspontját nemcsak a legnagyobb lelkesedéssel teszi magáévá a választókerület népgyűlése, hanem hasonló határozatok meghozatalára végezt az ország összes választókerületeit megkeresi.

A népgyűlés a határozati javaslatot egyhangúlag és nagy lelkesedéssel elfogadta. Végül Pap Zoltán ünnepélyesen felavatta a tiszalöki függetlenségi kört, ezzel a szép ünnepély véget ért.

(Virilizmus az exlexben.)

Szombat helyről jelenti tudósítók: Vasvármegye igazolási választmányja tegnap tartotta ülését a jövő év virilizmi névjegyzékének összeállítás tárgyában. A választmány hosszas vita után a következő határozatot hozta:

Tekintettel a törvény azon rendelkezésére, mely szerint a törvényhatósági bizottságnak a választás alá eső tagjai csak akkor lesznek megválasztotok, ha a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékét már meg van állapítva, tekintettel arra, hogy a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékének megállapítása nélkül a törvényhatósági bizottság meg sem alakulhat és ennek folytán a törvényhatóságnak a legfontosabb közege az 1904. évben hivatalos működését nem folytathatná, tekintettel végül arra, hogy a belügyminiszternek rendelete szerint az állami adóknak kivételése a folyó évre eszközölhető nem volt és e miatt a jövő évi legtöbb adót fizetők lajstromját kivételesen az 1902. évi adókimutatás alapján kellett összeállítani és mindeközben folytán főleg pedig azon fontos tekintetből, hogy a törvényhatóságnak alkotmányos működése megakasztva ne legyen, az igazoló választmány az 1904. évre érvényes legtöbb adót fizetők névjegyzékét kivételesen 1902. évi adó alapján állítja össze és az 1903. évre érvényes lajstromból csak azokat hagyja ki, kik elhaltak vagy örendelkezési képességüket elvesztették.

Sopronvármegye közigazgatási bizottsága, mint Sopronból jelentik, mai ülésében egyhangúlag kimondta, hogy a legtöbb adót fizetők névsorát a beérkezett 1903. évi adó alapján állítja egybe a belügyminiszter idevonatkozó rendelkezésével.

A hercegprímás a vegyes házasságokról, Vassary Kólos bíboros hercegprímás most adta ki 16. számú körlevelet. Első helyen közli a körlevél a szentszékeknek az 1897-ik évben hozott határozatát, melyben a vegyes házasságoknak a polgári hatóságok előtt való kötését érvénytelennek mondja és elrendeli, hogy az ebből származó gyermekek a keresztesek anyakönyvébe törvényeseknek irandók.

— BUDAPESTI NAPLÓ Szeptember 15-ikén

uj előfizetést nyit a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a napot olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

KÜLFÖLD

Oroszország készülődik. Oroszország ugyan- csak szárazon tartja a puskaporát, mert nem tudja, hol lehet rá váratlanul szükség. Lázasan készül valamit hadjáratra, de még maga sem tudja, hogy melyikre. Lehet, hogy a Balkánon akad dolga, lehet azonban az is, hogy a japánokkal különbö- zik össze. Ezenkívül minden oldalról készen áll, hogy szükség esetén mozgósíthasson. Mandzsuri- ba, ahol már most is kétszáz ezer katonája van Oroszországnak, csaknem mindennap küldenek új csapatokat, s Vladivosztozk előtt ötven hajóból álló flotta van készenlétben. A varsói és vilnai hadtest is akár minden percben elindulhat Porosz- országra, Thorn és Posen felé. De legjobban számít az orosz kormány egy balkáni háború eshetősé- gére. Egy hajóraj a török vizeken cirkál, hogy kikémlelje, hol lehetne legkönnyebben partra szállítani az orosz katonaságot. Odesszában egy dandár minden percben hajóra szállhat, a munició és egyéb podgyász már be is van rakva a hajókra. Az odesszai vartüzérség és az ocsakovai három vartüzér-zászlóalj egész felszerelése már hajón van, s egy hajóraj Tendra szigete előtt örökdi, hogy Ocsakovban a katonaságot azonnal hajóra lehessen szállítani. A varsói, kievi, kharkovi, vilnai és odesszai hadtestek állandó készenlétben vannak, s a kinestári gyárak lázasan dolgoznak ezer darab új gyorstüzéllő ágyun. Szóval: Orosz- országból a háború készülődés tökéletes.

A Vatikánból. X. Pius, mint már említettük, encoiklikán dolgozik, mely bizonyára sülszerű lesz hozzá; nem fog mozogni az emberiséget mozgató magas eszmék és elvek régióiban, hogy a hívek nagy többsége meg ne érte, hanem lent marad a földön. Szóval, a katolikus világ igaz, nagyszívű atyjának az encoiklikája lesz. Mint mondják, nem latinul fogja megszövegezni, mint elődje tette, hanem előbb olaszul írja meg s ezután fordíttatja le latinra. Az új era leg- fontosabb kérdése, az államtitkári állás betöltése még mindig nincsen megoldva. A pápa megválasztása után Agliardi és Vannutelli bíborosoknak és Callegari páduai püspöknek ajánlotta föl az államtitkárságot, de ezek nem fogadták el. Azután azt hitték, Satolli Francesco bíboros fogja a pápa államtitkárára kine- vezni, de ezt a környezet ellenezte, mert Satolli nem ismeri eléggé az európai diplomáciai állapo- tot, mert csak Washingtonban volt a Vatikán diplomáciai képviselője. Ezért azt ajánlották a pápa- nak, hogy tegyen újabb kísérletet Vannutelli Vincen- zóval, aki talán azóta megmondta a dolgot. Nem le- hetetlen, hogy Pius pápa megfogadja ezt a tanácsot s Vannutelli most már ellogadja majd az államtitkársá- gát, de az sincs kizárva, hogy a pápa olyan püs- pökök nevez ki államtitkárra, aki eddig nem volt bíboros. Hir szerint az új pápa most Bonazzo bene- venti püspököt, Benedek-rendű szerzetest akarja ál- lamtitkárára kinevezni. A beneventi püspök az elmúlt napokban ismételtén járt Rómában és hosszasan tanácskozott a pápával s jól értesült körökben kine- vezését nem tartják lehetetlennek. Persze a diplomáciai kérdésekben ő is teljességgel tapasztalatlan.

Mig az új államtitkár kinevezése megtörténik, okvetlenül rendezni kell Rappollának és Merry del Val ideiglenes államtitkárnak viszonyát. Rappollának összes hivatalai közül csak egy maradt meg: a Péter- templom főpapja. X. Pius pápa bizonyára tekintettel lesz majd arra a kimagasló pozícióra, a melyet Rappo- lla tizenhat esztendőn át betöltött; valószínűleg a nagy egyházi hivatalok egyikét (camerlungo, főpen- tenciárius stb.) fogja reá ruházni. XIII. Leó pápa is elődjének államtitkárárt a Propaganda Fide élére álli- totta. Merry del Val valószínűleg a legelső konzisz- toriumok egyikén bíborossá fogják kinevezni s mint kuriai bíboros Rómában fog maradni, bár még csak harminnyolc esztendő.

Az angol miniszterelnök röpirata. Ritka eset, s aligha fordult még elő, hogy egy égető országos kérdésbe az illető ország mi- nisztere ne csak szóval, hanem betűvel is szóljon bele. A követendő kereskedelmi politikai kérdés Angliában most az egész közvéleményt lázas iz- gatottságban tartja s erről a kérdésről Balfour miniszterelnök röpiratot írt, kifejtve benne Anglia szabad kereskedelmére vonatkozó nézeteit. A röpi- ratot, azonkívül, hogy a könyvpiacra meg- jelent, megküldte miniszterársának is. E röpi- ratban a miniszterelnök kifejti, hogy az utolsó 50 év gazdasági reformárai nem láthatók előre, hogy Anglia a szabad kereskedelmet vissza fogja utasítani, valamint hogy a kereskedelem kiterjedését sem láthatják teljesen előre. Balfour megengedi, hogy az angol külkereskedelm gyar- apodott. Ez a gyarapodás azonban Nagy-Británia lakossága gazdaságának növekedésével nem 'ar- tott lépést. A viszonylagos apadás nem elkerülhe- tetlen törvény következtése, hanem ellenséges tar- ták

következménye. E tekintetben tehát nem is látni jeleket a behálható javulásra nézve. Németország, Amerika és Franciaország nem mutatnak semmiféle ilyen irányú szándékot, míg a kevésbé fejlett véd- vámos országok, mint amilyenek Oroszország és Angolország önkormányzatu gyarmatai, alkalmi- lag azzal foglalkoznak, hogy vámmal védett érde- keiket megerősítsék. Balfour belátja a protekcio- nizmusz hiányait, mire nézve számos részletet hoz fel, és azt mondja, hogy Anglia kénytelen e tekin- tetben menedéket keresni és pedig csakis tárgya- lások útján a helyett, hogy gazdasági elméletekre hivatkoznék, melyekkel a külföldi nemzetek hitet- lenül állanak szemben. Angliának kereskedelem- politikai családteket kell alkalmaznia, amelyeket azok teljesen értenek. Az legyen Anglia első és legfontosabb célja, hogy szabaduljon azon köte- lékek közül, amelyekbe magától szabályodott. Hogy hogyan éljen újból megnyert szabadságával, az másodrangú kérdés.

London, szeptember 16.

A *Pal Mal Gazette* arról értesül, hogy a kor- mány tegnap befejezte a kereskedelmi politikára vonat- kozó értekezéseit. Hir szerint nem lesz több összejövetel. Chamberlain gyarmattügyi miniszter valószínűleg mó- dosítani fogja indítványait, hogy összhangba hozza azokat Balfour nézeteivel. A változások fopontját az élelmiszerek és nyersanyagok magasabb megadóztatá- sára vonatkozó indítványok mellőzése teszi.

Lengyel képviselők gyűlése. Pártbíveinek sür- getésére a lengyel klub elnöke, *Jaworski* lovag el- határozta, hogy legközelebb Lembergbe valamennyi lengyel képviselőt gyűlésre hívja össze, a politikai helyzet megvitatása és a lengyel klub magatartásának megállapítása céljából. A gyűlés bizalmas jellegű lesz ugyan, és csak határozatai kerülnek a nyilvánosság elé, de a király galicioi látogatása után, azon tüntető, szinte kínálózó lojalitás után, melyet Galícia notabi- litásai a néppel együtt tanúsítottak, s azon eszélyes magatartás után, melylyel a jelen viszonyok közt semmi érdeket nem kockáztatni s el nem játszani a lengyel kirafeuok jónak láttak, körülbelül sejteni lehet e gyűlés hozandó határozatainak a szellemét, hangját és szándékát.

A macedoniai forrongás. Ha a jelek nem csalnak, ez az őz nem mulik el háború nélkül a Balkánon. Sem Törökországon, sem Bulgárián nem mulik a dolog. Törökország elég haderőt gyűjtött össze Macedoniában, Bulgária pedig egyre készülődik és mozgósít, eddig titokban, de most már nyíltan is. A bolgár kormány például elhatározta, — amint ezt a *Times*, tehát egy jó forrás jelenti, — hogy tizenöt ezer tartalékost hív be s ezeket a macedon határ mentén fogja föl- állítani, állítólag azért, hogy jobban megakadályozhassa a bolgár bandáknak török területre való átesését.

Szaporodnak azok a jelek is, melyek az európai hatalmak intencióját valószínűvé tes- zik. A mi haditengerészetünk megcáfolja ugyan, hogy az a 6-7 hadihajó, melyet most a pólai kikötőben felszerelnek, a török vizekre indul, de nagyon nehéz elképzelní, hogy mi más exkurziót tenne ekkora flotta. Az angol középtengeri hajóraj is parancsot kapott a török vizekre való indu- lásra, most meg az a hír érkezik Nápolyból, hogy a hadihajókon kívül tizezer orosz katoná- nak Macedoniába való küldetésére tesz előkészü- leteket az olasz katonai hatóság. Ha tehát csak- ugyan lesz intervenció, ezt nem bízzák Ausztria- Magyarországra és Oroszországra, hanem nem- zetközi alapon szervezik az ügyet, mint a kínai expediciót.

Tegnapelőtt éjjel három egyén megkísérelte a konstantinápolyi gázvezeték elpusztítását a perai ne- gyedben, a francia nagykövetség közelében. A me- rénylőknek az volt a céljuk, hogy robbanást idéz- nek elő a francia nagykövetségen. A török kormány azonban könnyen érthető okból tagadja a merényle- tet, Konstantinápolyban és környékén azonban teg- nap számos letartóztatás történt, az ott időző bolgáro- kat pedig rendre hazatoloncolják szülőföldjeikre.

Szöda, szeptember 16.

A *fejedelem* Szófiába érkezett s ezzel a helyzet lényegesen megváltozott. Valószínű, hogy a fejedelem döntő lépésre határozta el magát s nem lehetetlen, hogy eltökélte magát a háborúra, amelyet a lakosság követel. Az sincs azonban kizárva, hogy Szófiában felül fog kerekedni a jobb belátás.

Konstantinápoly, szeptember 16.

A belgrádi török követség azt jelenti, hogy az utóbbi időben a határon *szerb bandákat* szer- veznek és felfegyverkezve átküldik azokat a ha- táron. A mult héten *ötven főnyi csapat* ment át s a kormánytól az emberek fejéknél 120 dinárt kaptak. Ezt az értesítést a nisi török konzul is megerősíti. Szinte hihetetlen hír, mert ha igaz, a szolgálatosság ez a flagráns megsértése casus belli nek is vehető.

HIREK

Uralkodók látogatnak.

Uralkodók gyakran látogatnak el nap- jainkban egymás országába. Államérdekek, din- nasztikus szempontok, udvariassági tekintetek, tanulmányozás, turistaság — ezek az okok, amelyek a legkiváltságosabb halandókat pa- loták kényelméből messze idegenbe elviszik. Fogadtatásokkal, fényvel, ünnepségekkel járnak többnyire ezek a látogatások s a ma- gas vendégek szórakoztatásáról kimerítő gon- doskodás történik. Nem lehet megütközni azon, ha államfők a maguk szórakozását ke- resik és megtalálják. Az uralkodás ezer sulyos gondja, amely nekik a végzet titkos rendelkezéséből kijut, azt a jogot is megadja nekik, hogy testük-lelkük változatos és edző mulatozásokban enyhülést és felrisszülést ta- láljon.

A fejedelmi utazások, látogatások a leg- újabb korban mind sűrűbben követik egy- mást, az uralkodók tehát nyilván megked- velték a velük járó kellemességeket. De így egyszemind egyre többször kerül alkalom arra, hogy a népek az uralkodóikhoz való vi- szonyukról elmélkedjenek és szemlélődéseik alapján ezt a viszonyt helyes és egész- séges mederbe tereljék. Uralkodóknak minden lépése, tehát utazása és üdülése is nagy vi- lágítás mellett történik és egészen természe- tes, hogy teljesen más elbírálás alá esik, mint akármilyen magánembernek a vendégeske- dése. Bármilyen legyen is a látogatás beavallott célja, még ha tisztán privát passzióknak van is jelezve a kirándulás, a nézőpont, amelyből a fejedelmi személyiségek járását-keletét, vizsgál- ják a polgárok seregei, ez: *mi jót hoz a népekre a koronás fők újabb érintkezése?* Amikor oly sok a ziláltság, a baj és gyötörődés ezen a vilá- gon s annyi még az ember, aki kenyeret és melegséget kér és vár az ételtől, ez a szem- pont, ez a gondolat urrá lesz a lelkeken. Akár kisérík diplomata urak a királyokat, császárokat s magasröptü pohárköszöntők hangzanak el ékes termekben, hajfődedézet- ken, vagy ha csak jóleső kedvteliséssel vádat üznek erdőn, pagonyban a felségek, — a nép sejti, érzi, hogy politikai megbeszélések, alatt- valók sorsának intézése nélkül sohasem mulik el fejedelmek találkozása.

A népek immár ilyen pápaszemmel ellátva érdeklődnek és figyelnek, ami nem jelenti azt, hogy garázdák, racionátlanak és lojalitás dolgában nagyon elromlottak. Az alattvaló még mindig tudja, hogy a törvé- nyeknek engedelmeskednie kell, az alattvaló hűséggel és ragaszkodással is viseltetik uralkodója iránt. Csak legfőbb nyíltabb szeme- van, öntudatosabb, uralkodóra sulyos felada- totkat ró s kinevelődik abból a szolgálalkú bálványimádásból, amely épp annyira ártal- mára van a népeknek, mint a trónoknak. Az uralkodók egyébként maguk is elősegítik a természetes és üdvös elhelyeződést az álla- mot alkotó két tényező, a nép és fejedelme között éppen azzal, hogy nem zárkoznak el a többé várak és rezidenciák erős falai közé, elérhetetlen régiókban, hanem a félisten- ség magasságából lebecsátkozva, keresztil- kasul bekalandozzák a földet. Szórakozásokat minél szélesebb területeken keresve, mind- inkább elmozdítják, hogy a nyilvánosság igaz emberi mivoltukban lássa maga előtt. Olyan irányban fejlődik következetesen az élet, hogy az uralkodóknak éppen az *embert* kell magukban előtérbe engedni, ami csak biztos utja köztük és népük között az egész- séges és boldogulásra vezető kapcsolat meg- teremésére.

Tagadhatatlan, hogy ebben a tekintet- ben a mai kor még a vajudás és forrongás képét mutatja. Az alattvalók tömege nem találta meg még a szilárd kijegesedést, amely- ben uralkodója irányában elhelyezkedjék. A legnagyobb akadály ennek mindenesetre a még egyre fennálló társadalmi tagozódott-

ság az egyes osztályok között ágaskodó falak makacs szívóssága.

A rangbéli osztály az 6 létének és hatalmának támaszát és biztosítékát legszívesebben az udvar erejében látja. És ez következetesen akadályozza és hátráltatja abban, hogy a nemzettel szorosán összeforradva a rohamos haladást, a gyors kibontakozást imponzansan előrevigye. Ez a csoport az, amely tudatos célzattal a maga dus eszközeivel a trónoknak fényt és mindenütt való megjelentüknek pompát kölcsönöz.

Hát a középosztály, amely leginkább hivatott a vezetésre!... Bármennyit politizál is, akármennyire is rajta van, hogy a közéletből a maga részét kiverve, ezidőszert még nincs ott, hogy mint következetesen és együtt gondolkodó szervezet érvényesüljön és akaratával eredményesen irányítsa. Kiválaszt magából kitűnő talantumokat, nagy agyukat, de nagyjából meghatározatlan. Szívesen sandit fölfelé, utánoz és kapaszkodik.

Végül a harmadik rend. Az izmaival robotoló munkásemel. Mikor feléje fordul a figyelmünk, akkor lehetetlen el nem ismeri azt a buzgótságot, amelyvel ez a csoport felemle, képzetségre, egységes szemlemerőre törekedik. Figyelemreméltó gyorsasággal történik a nagykorúság felé, s ennek megfelelően óvakodnak attól, hogy erőszakos felforgatással, zajos tumultusokkal céljaik sikerét visszavessék. A céltudatos vezetés beléjük nevelt azt az okosságot, hogy a gyanús elemeket távolítsák és magukból minden alkalommal kiválasztják. Önképzéssel, kitartó művelődéssel sietnek előre utjukon, amelyen a a jog és az élet ínt feléjük. Ez a rend épenséggel nem trónok veszedelmé. Csak lát, gondolkodik, törekszik s alighanem erősebb alapja tudna egykor lenni fejedelmeknek a maga kiforrásnak indult önértelvével, mint a meghunyászkodó, képmutató szolgalelkűség. Nem lehet rossz néven venni ettől a szervezettől, hogy nem tolong mohón a fejedelmi fogadtatások ünnepi káprázatához s főként, hogy különbséget is tesz uralkodó és uralkodó között. Mert kétségtelen, hogy elvoinél fogva van is oka a disztingválásra. A fejedelmek még nem adták meg egyformán a népeknek az embert minden áron megillető szabadságot. A népek boldogságának mértéke még változatos skálát mutat, s nincs visszább látvány annál, mint amikor egy nép údrivalgással fogadja valamelyik testvérének az uralkodóját, aki hatalmát még mindig az önkényuralom sziklával bástyázza körül. Mert a népek testvérek s az ilyen megfélemezés, amennyire törzslány, épp oly erős hűtlenség is. Csak a közelmúltban is akadt nép, amely ez ellen a vád ellen jó előre is hangosan védekezett.

Uralkodók látogatása sok tárgyat ad a gondolkodásnak. Uralkodók látogatása jószokás lehet. Csak ha minél többször összekeverülnek, abból népeknek öröme, megkönnyebbülése és boldogulása fakadjon.

Omár.

Budapest, szeptember 16.

— **Főherceg vadászata.** *Máramaros-Sziget*ről jelentik: *József Ágost* főherceg, *Augusta* főhercegnő és *György* báor herceg reggel 10 órakor érkeztek meg szarvas-vadászatra. A vasutnál *Tomcsányi* erdőgazdái fogadta őket. A vendégek a nagy-booskói vasuton, onnan pedig kocsin mennek a gyertyánligeti pagonnyig és a kázmérvölgyi vadászlatban szállnak meg. A vadászati két hétig tart. Az orleansi herceg a jövő héten érkezik.

— **Új titkos tanácsos.** A hivatalos lap mai száma közli hogy a király gróf *Csáky* Zenónak, Szepesmegye főispánjának a titkosságosi méltóságot adományozta.

— **A galicai hadgyakorlatok.** *Chlopy*-ből táviratozzák: Ma délután 4/4 órakor 6 fősége *Ferenc Ferdinánd* és *Ferenc Szalvator* főhercegekkel elhagyta *Chlopyt*, hogy *Komarnoba* menjen, ahonnan a király délután 4 órakor udvari különvonaton visszautazott *Bécsbe*. A Komarnóba vezető uton a tanuló-ifjúság és a lakosság sorfalat alkotott és lelkesedéssel üdvözölte a királyt. Mikor a vonat elindult, a jelenlévők viharos éljenzésekben törtek ki. Ő fősége a szalonkocsi ablakából köszöntö az ovációt. A hadgyakorlatok területén fekvő három járásnak 6 fősége nagyobb pénzösszegeket adományozott és azonkívül sokakat ajándékokkal tüntetett ki a király. Ma gróf *Potocki* András helytartóhoz a következő legfelsőbb kéziratot intézte:

Kedves gróf *Potocki* Örmel és megelégedéssel ragadtam meg az alkalmat, hogy az ideai nagyobb csapatgyakorlatok alkalmából Galicia és Lodomeria királyságomban tartózkodjam és ha rövid időre is, meglátogassam Lembergét, a feltörekvő fővárost. A lakosság igaz hazafias érzelmeiről tanuszkodó fogadtatás, amelyben úgy Lembergben, mint a hadgyakorlatok területén mindenütt részvételtem és az a sok szimpátia, amelyvel csapataim minden községben fogadták, e komoly időben megirvendeztette szívemet és újabb bizonyítékát szolgáltatva nekem szeretet *Galicia* országom ragaszkodásának és rendíthetetlen hűségének. Vajha ez az ország, amely az utóbbi években gazdasági tekintetben súlyosan szenvedett, a két nemzetiség folytonos együttműködésével és támogatva kormányom jól megfontolt intézkedései által, a kulturális és szociális fejlődésnek arra a fokára emelkedne, amelyet a minden téren való haladás és fejlődés körüli szüntelen fáradozásainak jutalmaként teljes mértékben megérdemel. Az egész lakoságnak legmelegebb köszönetemet fejezem ki irántam való szeretetüknek és hűségüknek minden tanujelért és megbízom önt, hogy ezt császári üdvözléssel köztudomásra hozza. *Chlopy*, 1903. szeptember 16-án.

Ferenc József s. k.

— **Vilmos császár Baranyában.** A Vilmos császár tiszteletére rendezett népiünnepélyről érkekes részleteket táviratoz bezdáni tudósítónk. A császár folyton magyar nótákat fityült, jobbra a *Halold-e te körösi lányt*, *Zsindelyezik a kaszárnya tetejét*, *Édes anyám ne sirasson*... kezdetűt. *Frigyes* főherceg vígan járta a csárdást a parasztlányokkal, míg *Henriette* főhercegnő negyedóráhosszat táncolt egy parasztlégnnyel. Eleinte a társaság csak a kastély erkélyéről nézte, hogy mint forgatják a szerb legények a leányokat, majd a császár lejtött a léposoknál és vele az egész társaság. *Isabella* főhercegnő maga magyarul nógatta a leányokat, hogy az urakat sorban kéréjk föl táncra. Maga *Frigyes* főherceg is kését két leány vállára téve, táncot lejtett velük. A leányok sorban felkérték a porosz urakat is, akik a legvidámabb hangulatban engedtek a szíves hívásnak és megtáncoltatták a leányokat. Kivéve a császárt és *Isabella* főhercegnőt, mindenki táncolt. Fényképez is volt kéznél és nem egy örökítette meg a császárt a parasztleányok között. A császár tagjelzéseivel utánozta a táncolókat fordulatát. A császár vidám kaja átragadt az egész társaságra, mely 6/12 óráig maradt együtt. A táncolókat a császár busásan megajándékozta és a főhercegnő megvendégelte.

A császár a népiünnepély után 6/12 órakor tért nyugalomra, ami nem akadályozta meg abban, hogy mint rendszeren, már reggeli 3 órakor fölkeljen és oserkészsére induljon, melyről visszatérve, rövid ideig aludt, majd dolgozott, ebéd után pedig ismét lepihent. Délután 5 óra után újból oserkészsére indult a karapancsai révbe, honnét hétékor érkezett vissza. Majd est 7/8 órakor rendszer társaságában megvacorált. Holnap délután, amikor a *Sophie* hajó *Bécs*-ben fog állani, *Dályok*ról kiválogatott sokáé legényeket és leányokat vonultat föl *Ujlaki* Géza dályoki jegyző, akiknek falubeli gajdácsolók fognak muzsikálni. Reggel, mint rendszeren, még sütéiben indul a császár oserkésznai a karapancsai révbe. Ez az utolsó oserkészsé. *Isabella* és *Henriette* főhercegnők, *Vécsey* báróné udvarhölgy és gróf *St. Quentin* ezredes kíséretében a császár látogatására déli 12 órakor Karapancsára érkeztek, utközben Dobrinán osatlakoztak hozzájuk gróf *Eulenburg*. Ebéd ezután már 12 órakor lesz, mire a főhercegnők a hajóra szállnak, hol bevárják a császárt, ki előzőleg *Eulenburg* gróffal és *Löwenfeld* tábornokkal a dályoki révben vadászik. Onnét visszatérve tartják meg a népiünnepélyt. Az estebédet a *Sophie* hajón veszik. Estebéd után a hajó Mohácsra megy, hová fél és há-

romnegyed 10 óra között érkezik. A főhercegnők a hajón maradnak, a császár pedig a vasutra megy, hol a sátorban ugyanazok jelennek meg bucsuzástelgésre, kik az érkezésnél is voltak. Pont 10 órakor este a különvonat Bécsbe indul. A mohács—pécsei vasut a pályavart 16 ivlappával látta el.

— **Amiről a cár álmodik.** Milliók és milliók felett uralkodik a cár, hatalmas trónja beragyogja a világot, szuronyok védik életét, arany, gyémánt és a föld minden drágasága hever lábai előtt, alig lesz a világon öt ember, akinek gazdagsága és befolyása az övével vetekedik, — ah, és mégis vannak álmai, ábrándjai, vágyai, amelyeknek teljesülését esengve kéri a végzettől, akárcsak más halandó. A cár tudniillik apa és amikor négy leánykájára tekint, 6 is felsőhájt: vajlon mit tartogt számukra a jövőnd?

Az *Athenben* megjelenő *Akropolis* egy cikket közöl, amelyben el van mondva, hogy milyen reményeket táplál a cár leányainak jövőjét illetőleg.

A cári párnak tudvalevőleg eddig csupa leánygyermekei vannak, és pedig négy: *Olya*, *Tajana*, *Mária* és *Anasztasia* nagyhercegnők. A cári szülők, az *Akropolis* értesülései szerint, a négy leánykát már most királynéknak szánták és pedig a Balkán-államok között igazságosan kiosztva.

A legidősebb leány, *Olya* nagyhercegnő, ma nyolceves és Péter szerb király legidősebb fiának, *György* trónörökösnek van szánya, aki most tízenhat esztendősen.

Tajana nagyhercegnő most hatéves és ha a cár óhajta teljesül, akkor Konstantin görög trónörökös legidősebb fiának, *György* görög hercegnek lesz a felesége. A vőlegény, illetőleg férjelölt ezidőszert tizenhároméves.

Mária nagyhercegnő még csak négy esztendősen, de már az 6 jövőndbelije is ki van állítolag szemelve *Ferdinánd* román trónörökös fia, *Károly* herceg személyében, aki most körülbelül tíz éves lehet.

A legifjabb leánya *Anasztasia* nagyhercegnő, aki 1901-ben született, most tehát éppen két esztendősen. *Anasztasia* nagyhercegnő, *Ferdinánd* bolgár fejedelem legidősebb fiának, *Boris* trónörökösnek szánya, akiről az orosz udvarnál azt hiszik, hogy valamikor mint király fogja édesapja trónját elfoglalni s így felesége homlokát is a bolgár királyi korona fogja ékiteni.

Az *Akropolis* jóslataiban van logika, tehát be is teljesülhetnek, ha csak egynémely balkáni forradalom más helyzetet nem terem.

— **Egyetemi beiratások.** A Tudomány-egyetemen ma kellett volna befejeződnie a beiratásoknak, de a jelentkező hallgatók száma oly nagy, hogy a kvesztura nem győzte a munkát s dr. *Heinrich* Gusztáv rektor a beiratásokat meghosszabbította e hó 23-ig. Holnaptól kezdve már azok a hallgatók is iratkozhatnak, akik tanfolyamosságért folyamodtak. A ma délig beiratkozott hallgatók száma 4183. A meghosszabbított beiratások alapján az előadások csak e hó végén kezdődnek meg. A József-műegyetemen tegnap fejezték be a beiratásokat s összesen körülbelül 1800 hallgatót irtak be, ami még a tavalyi számmal is jóval kisebb. Ezentul már csak rektori engedéllyel lehet beiratkozni, egészen október 14-ig. Az előadások hétfőn, 21-én kezdődnek.

— **Egyházmegyei költségvetés.** *Szeged*ről jelentik: A békes-bánati református egyházmegye közgyűlésének mai első napján *Dombay* esperes elnökével tárgyalták az egyházmegye teosisztásának ügyét. *Baksa* Lajos előadó javaslatozhoz hozzászóltak *Fekete* Márton, *Szegedy* Kálmán, *Szabolcs* Mihály, *Garzó* Gyula. A felosztást elejtették és bizottságot küldtek ki a kérdés tanulmányozására és annak a jövő gyűlésen való előterjesztésére.

— **Külföldi műépítés Budapeston.** *Van Meckelen* Elek, Anders város műépítése, tegnap Budapestre érkezett s ma délelőt tiszteleggett *Halmos* János polgármesternél, kérve a támogatását a tanulmányozásában, amelynek a tárgya: Európa nagy városainak a színház ügye. A polgármester a külföldi vendéget igen udvariasan fogadta s gondoskodott róla, hogy a megfelelő kalauzolásban részesüljön.

— **Deák Ferenc emlékezete.** *Deák* Ferenc századik születése napjának évfordulója alkalmából a hercegnéprímás elrendelte, hogy az esztergomi főegyházmegye területén levő összes tanintézetek október 17-én vagy ez év végéig bármely alkalmas napon gyászintézetekkel összekapcsolt ünnepélyeket rendezzenek.

— **Házasság.** *Petrovics* Gyula m. kir. posta- és távirahivatalnok Nagykőrösről e hó 19-én vezeti ol-tárhoz ez ottani református templomban *Dabics* Mária kasszonyt.

Lóby Ignác magánzó *Csantavér*ről eljegyzte *Spitzer* Flóráról Török-Bécsben.

Figyelmeztetés. Gyászruhákat 4 óra alatt készít **SZÓKE és KOVÁCS**
ELSŐ MAGYAR NŐI GYÁSZRUHA KÉSZÍTŐ VÁLLALATA
Most: IV., Váci-utca 25., a régi Városház-tér sarkán.

TELEFON 14-73.

— **Rákóczi-ünnep a Vérmezőn.** A budapesti Rákóczi-ünnepet rendező nagybizottsághoz ma a következő kétfelvény (magyar és német) átirat érkezett: Cs. és kir. IV. hadtestparancsnokság 9314. M. A. szám. A Rákóczi-ünnepély t. c. rendező bizottságának Budapestnek.

Budapest, 1903. szeptember 15. Vonatközösül a folyó évi augusztus hó 24-én kelt átiratára van szerencsém tudomásul adni, miszerint a hadtestparancsnokság a Vérmezőn a folyó évi október 11-én tartandó ünnepélyre a tisztelt bizottságunk átengedi. A közelben lakók, valamint az ezen teleknek a jövőben való katonai használatosságáért érdeklődő fűnövényesek felé való kötelesség és tribúnák stb. esetleges fellendítéséért állat történt változások minél előbbi rendezőhatóságát kérem. Ezen utóbbi tekintettel az itteni cs. és kir. testparancsnoksággal kellene tárgyalni. *Lobkowitz s. k. A fordítás nitelűl Topie s. k.*

A budapesti Rákóczi-ünnep tehát a Vérmezőn fog lefolyni. Az ünnep sikere érdekében a nagybizottság mindent megtesz és előreláthatólag a legnagyobb szabású lesz valamennyi Rákóczi-ünnep között.

— **A Műegyetem megnyitó-ünnepélye.** A Műegyetem új iskolai évét ma nyitották meg szép ünnepélyességgel. Két beszéd hangzott el az ünnepélyen, a lelépő és az új rektoré. Mindkettő értékes, becses tanácsokat ad az ifjuságnak; az új rektor pedig ezenkívül értékes programot ad beszédében a hazai építőművészet fejlesztését illetően. Az ünnepélyt a Műegyetem kerti nagytermében tartották meg, amelyet szorongásig megtöltött az ifjuság. Résztvett az ünnepélyen a tanári kar és sok meghívott előkelőség. A közoktatási miniszter képviselőiben *Molnár Viktor* államtitkár jelent meg. A délszaki növények közt föléllított emelvény főhelyén foglalt helyet dr. *Ilosvay Lajos* lelépő rektor, körülötte ültek a dékárok, *Rados Gusztáv*, *Rejtő Sándor* és *Schmidt Sándor*, szemben az emelvényen a közönség előtt ült az új rektor, *Hausmann Alajos*. Valamennyien fekete magyar díszruhát viseltek.

Az ünnepélyt *Ilosvay Lajos* prorektor nyitotta meg. Beszéde elején elmondta a múlt iskolai évtörténetét. Majd így folytatta:

Fájdalom, sok okom volt a lehangoltságra, midőn látom kellett, hogy a nemzeti és szabadelvű néven szervezkedett ifjusági pártok minő addig gyűlöléssel tárgyalják egymásra; midőn hallanom kellett azokat a becsmérlő nyilatkozatokat, melyeket a keresztetek a legnagyobb kiemelésre szorítottak egymásra, de tapasztalnom kellett hogy egyesek, a magyar nemzeti követelések kiküzdéséről megindított mozgalom hevéből elragadtatva, egy nagyserűben szép eszme szolgálatát vértelven, megtagadta a fogvelmet, féktelen romboással megbecstelenték a tudomány szent templomait, ajkukon a szabadság jelszót, vakmerően megtámadták az egyéni elhatározás szabadságát s a Műegyetem hatóságát a Műegyetem ideiglenes bezárására kényszerítették. Nekünk kikérek *dehivatásunk szerint az ifjuság cél és nem eszköz*, lehetlenség volt, megdöbbenés nélkül nem szemlélni a tavaszszal felöltözött jelenségeket. Mert a mi vérukn is köpezdők, ha a független Magyarország gondolkodni, (Zugó éljénés.) de a forlinter in re és suaviter in modo értelmet másként magyarázzuk, mint sokan azok közül kiket a műegyetemi ifjuságnak egy része, azokban a mozgalmas napokban, a haza iránt tartozó kötelességekben tanítómestereként üdvözölt. A haza az újaktól nem a jelenben, mint tanulóktól, hanem a jövőben, mint polgároként és hazafiaként vár igazi szolgálatait; most megelégszik azzal, ha jövőndőlő feladatához elég nagy szellemi tökélet gyűjtenek s a polgárelnékek kifejlődéséhez elég erős erkölcsi alapot teremtenek. Ha tanácsát még jónak itélik, hát ne keressek *üldözétkel politikai szerepet*, mikor elég közel vannak hozzá, hogy akár közvetetten mint választók, akár közvetlenül mint választottak, a törvényhozás illetékes tisztségű lehessenek. Azonban ne feledjék, hogy a választottak még nem hivatalosak is.

Ezután *Ilosvay* prorektor átadta méltóságát *Hausmann Alajos* professzornak, az új rektornak, aki a közönség s a diákság lelkes éljénzése között foglalta el helyét.

Az új rektor székközlő beszédében mindenekelőtt megköszönte tanáriarsai bizalmát, azután nagy elismerés hangján méltaita előde működését. Szólt ezután az építészetről, melyben két fogalom egészíti ki egymást: szépség és stílus. Új stílusnak vagy abszolúte új és más alaphoz kiinduló műalkotások álltalálása után való törekvés meddő. Főlemli, hogy a legújabb kor egyrészt a *szecessióval* kívánja boldogítani művészetünket, másrészt pedig megindult egy mozgalom a *magyar építő-stílus* megermentésére. A szecessiónak nálunk nincs talaja, nincs létjogosultsága, a magyar építő-stílus megalkotására irányuló törekvés azonban minden magyar építésznek örömmel kell üdvözölni és elő kell mozdítani. Mindaz, ami magyar stílus jellege alatt máig keletkezett, csak többé-kevésbé sikerült kísérlet és tapogatózás volt, mert hazánknak építőmestere multja nincsen. Távoll áll tőle azonban kicsinyleni a hazafias törekvést, maga is munkásának vallja magát. De nem valamely új építő-stílus föléadásának meddő mun-

kájában akarják ereüket fölhasználni, hanem a meglévő stílusoknak korunk szellemében való további kiépítését és magyar motívumokkal való gazdagítását tűzték ki célul. Szóltak ezután a műegyetemi építész oktatás irányáról, a tananyagról és óhajlandóknak tartja, hogy az *építészeti szakosztály tanfolyamát öt évre fölemeljük*. Hangoztatta ezután, hogy a képzett építészek nagy irádsággal és alapos tanulmányokkal megszerzett jogait meg kell védeni a kontárság és a fölműveltség ellenében. Végül nemes törekvésű munkára buzdította az ifjuságot s megnyitottnak jelentette ki az évet.

Az ünnep ezután a rektor és a professzorok életelisével véget ért.

— **Djveded bég.** *Pozsonyból* jelentik: *Abdullah Djveded* bég, aki *Mahmud Nedim* bég bécsi nagyköveteleté inzulálta és akit a bécsi rendőrség ezért kiutasított, tegnap *Pozsonyba* érkezett és egy hotelben szállott meg. Kijelentette, hogy *Pozsonyban* akarja bevárni az ügy további fejleményeit. A bécsi nagykövet, ugymond, nekí azért ellensége, mert *Djveded* nem akar hozzájárulni ahhoz, hogy a nagykövetségtől a városnagynak meg nem felelő jelentéseket küldjenek a szultánnak.

— **Szobor galamboknak.** Nemesek a régi időkben jutott nevezetes szerep a kétlábú tollasoknak a háborusokodásban. Amint Rómának megvannak a maga híres kapitóliumi ludai, amelyek ellenségtől mentették meg a várost, azonképpen Páris a galambjaira emlékszik halás büszkeséggel. Azokra a galambokra tudniillik, amelyek 1870—71-iki háboruban valóságos hősiessé viselték magukat. Ők voltak a hirhordozók a városban benrekedtek és a külső hadsereg között, s akár csak a fegyverrel küzdő harcosok, sebeket is kaptak, egyik-másik közülök véresre lödözve éppen csak hogy elintézte az utolsó megbízatását és úgy halt meg. Utóljára éppen 1871. január 26-án érkezett be egy ilyen hős kis postalámb Párisba, azon a napon, amikor *I. Vilmost* német császárnak kiáltották ki Versaillesban. Háromszázhatvanöt galamb kétszázötvenzer hivatalos és egy milliót is meghaladó üzenetet közvetített, s közülök csak hatvan érkezett vissza Párisba. A többi fagy és porosz puska pusztította el. A halás utókor most arra a poetikus gondolatra jutott, hogy ezeknek a kedves hősöknek szobrot emeljen. Bizonyos, hogy ilyen érdekes és nehéz feladat rég próbálta ki a művészek fantáziáját. Talán erre gondol az a francia lap is, amely azt írja, hogy ne állítsa fel Páris város ezt az emléksobrot, hanem tartsa bőven magocskával a hős galambok utódjait, akik Páris középületein tanáznak.

— **Demokraták szervezkedése.** A VII. kerületi demokratapárt a kör helyiségében *Eötvös Károly* országgyűlési képviselő elnöklése mellett ma délután 6 órakor látogatott értekezletet tartott. Az értekezlet célja volt a közeljövőben megtartandó községi választásokra való szervezkedés megbeszélése.

Eötvös Károly mondta a megnyitó beszédét. Fontosnak tartom a községi választásra való szervezkedés előmunkáinak megkezdését oly módon hogy a mostani szervezkedés kihatással legyen az országos választásokra is s ennek kapcsán egy szolid bank alapításának eszméjét vetette fel. Végezetül egy elaborátum megszerkesztését indítványozta, melyben a demokráta eszméket a nép nyelvén ismertessék s azt a választópolgárok között terjesztessék. Az indítványt egyhangúlag elfogadták s egy öt tagú bizottságot küldtek ki, melynek tagjai lettek dr. *Oláh Gyula*, *Acél Sándor*, dr. *Bródy Lajos*, *Mérey Jenő* és *Pétek Ferenc*. A bizottság szombatig elkészíti az elaboratóriumot és szombaton bemutatja a kiküldött 21-es bizottságnak dr. *Somogyi Lajos* ügyvezető elnök indítványára elhatározták, hogy a szervezetbe bevonnák az érdekoszportokat, az összes demokráta köröket és szervezeteket.

— **Magyar szépihámós külföldön.** A kereskedelmi minisztérium följelentést tett a rendőrségen, hogy külföldön, legutóbb Párisban és Münchenben egy fiatal ember járja sorra a külföldön lakó magyarokat és a konzulátusokat, mindenütt segítséget és könyöradományt gyűjtve. Hangzatos névjegyvél, amely így szól: *Jacques Jonásch architecte et peintre* — *Jonásch Jakab* építész és festőművész, — sikerült is többeket félrevezetni. Azt meséli mindenfelé, hogy a kereskedelmi minisztérium építési osztályának, amelynek a főnöke *Csekély* miniszteri tanácsos, ő egyik főhivatalnok. A minisztérium egyévi szabadságot adott neki, amely időre tanulmányutra küldte őt külföldre. A rendőrség nyomozza a szépihámót.

— **A nemzetközi ügyvédgyűléslet kongresszusa.** A nemzetközi ügyvédgyűléslet és hó végén tartotta volna kongresszusát Bécsben, amelyre jogászaink közül is számosan jelentették be részvételüket. A kongresszust technikai akadályok miatt nem tartják meg, s azt a jövő évre halasztották. A jövő évben St.-Louisban tartandó kiállítás alkalmából nemzetközi jogász-kongresszus lesz, amelynek magyar bizottsága már a legközelebbi időben megalakul.

— **A F. M. K. E. közgyűlése.** A felvidéki magyar társadalom minden évben ünnepnév avatja azt a napot, amelyen a F. M. K. E. közgyűlést tartja. Az idén *Losonca* város vendégterületét élvezte az egyesület, ahol az egyesület tagjai mintegy háromszázra jelentek meg. *Losonca* város lényes zászlószoborban és magyaros vendégterületet várta vendégeit. *Wagner Sándor* polgármester és dr. *Ottó Antal* főkapitány elnöklele alatt agilis rendező-bizottság gondoskodott a vendégek méltó fogadtatásáról és elszállásolásáról. A gyűlésről, amelyről már megemlékeztünk, *losoncai* tudósítónk még a következőket írja:

A F. M. K. E. közgyűlése a közönség nagy érdeklődése mellett, a városnál díszteremben tartott meg. Az óriási termet az egyesület tagjai s a város polgársága egészen megtöltötte s még kúna az előcsarnokban is igen sokan szorongtak. Az első sorokat a hölgyek foglalták el. Leikes éljénzés fogadták az elnökséget, mikor a terembe lépetek. Az egyesület elnöke, *Thuróczy Vilmos* cs. és kir. kamarás akadályozva lévén a megjelenésben, főlélére a közgyűlést *Török Zoltán* főispán, a F. M. K. E. nógádi választmányának elnöke vezette. Műgötte a város huszárjai állottak díszrészben. Az elnököt jobbra a honti és nyitrai főispánok, balra pedig az egyesület alelnökei és *Clair Vilmos* főispán, mint előadó. A közönség állva hallgatta meg a Himnuszot majd *Török Zoltán* elnök lelkes beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Örömeinek adott kifejezést, hogy az egész felvidék részéről olyan nagy az érdeklődés a közgyűlés iránt. Az egyesület vezetőségének nagy érdeme, hogy a felvidéki magyar társadalom évről-évre mindjobban átérzi az összetartozás és együttérzés ünnepies kifejezésének szükségét és erkölcsi hatását. Hangsúlyozta mondta ki, hogy az egyesület a nemzetiségekkel szemben nem folytat támadó jellegű harcot, de teljes erejével védekezik s fog védekezni mindenhá a magyar államegység megbontására célzott minden idegen törekvés ellen. (Éljénzés.) A magyarság nem legyőzni, de meggyőzni akarja a nemzetiségeket, hogy abban a magyar hazában csak egy nemzet létezik, a magyar (Leikes éljénzés és taps), amely szeretettel ölel testvérrel szivőre mindenkit, aki észintén és minden utógondolat nélkül csatlakozik hozzája, az egységes magyar nemzeti állam zászlója alatt. (Éljénzés.) Üdvözli a közgyűlés megjelent egyesületi tagokat s kéri őket, hogyha visszatérnek vidékeikre, vigyék meg küldöknök a vármegye és a város üdvözletét, azzal a kérséssel, hogy a magyar nyelv és hazafias érzés terjesztése iránt megkezdett munkájukat soha meg nem szűnő erővel, lelkesedéssel és hazafias buzgalommal s mind fokozottabb mértékben folytassák. (Hosszas éljénzés.)

Nagy Mihály alispán a vármegye, *Wagner Sándor* polgármester pedig a város közönsége nevében üdvözölte a F. M. K. E.-t, amelyért dr. *Gyürky Gyéza* ügyv. alelnök mondott köszönetet. Eryben ötérszeresítette az elnökség beszámolóját az 1898—1902. évkörről. Részletesen ismertette az egyesület munkásságát s az évkönyv adatai nyomán konstátálta, hogy az egyesület az egész vonalon csak örvéndetes fejlődésnek és megmozdításnak számoltak be. Buzgóna 29.000 koronával, évi jövedelme 24.000 koronával emelkedett, a tagok száma megközelíti a nyolcezeret, az egyesületi intézmények (irodák, népkönyvtárak, olvasó és gazdasági egyesületek) folytonosan szaporodnak, szóval az elnökség megtette kötelességét, amennyire azt anyagi erői megengedték. Ötéves megbízatása lejárván a tisztikarnak, a megbízatást visszahelyezi a közgyűlés kezébe. Az ügyvezető alelnök éljénzéssel fogadott beszámolóját után megajelték a választásokat.

Török Zoltán elnök kijelentette, hogy *Thuróczy Vilmos* elnök, aki öt éven át buzgón és hazafias lelkesedéssel töltötte be az egyesületi elnök tiszteit, egy hozzá intézett levélben ezen tisztségéről lemondott s arra kéri a közgyűlést, hogy helyébe új elnököt válasszon. A közgyűlés sajnálatlalt fogadta az elnök lemondási szándékát, egyben, *Török Zoltán* indítványára, egyhangúlag és nagy lelkesedéssel kimondta, hogy a lemondott elnök személye iránt érzett szeretetének, bizalmának és ragaszkodásának jegyzőkönyvben ad kifejezést, őt az egyesület elnökeébe újól egyhangúlag megválasztja, s küldöttségrek tője főkérről, hogy a választást, mint a F. M. K. E. tizenegy törvényhatósági választmányának egyetelmű óhajátát fogadja el. A küldöttséget szeptember 30-án délelben 12 órakor *Török Zoltán* főispán vezeti az elnökhöz Nyitra-Iváncára. A küldöttséghez nyomban önként jelentkezték: dr. *Kramóin Viktor* nyitrai főispán, dr. *Gyürky Gyéza*, *Arpássy Imre* és *Clair Vilmos* Nyitra-megyérből, *Krasznaykaszky Károly* és dr. *Kalkó Géza* Trencsénmegyérből, dr. *Persay Ferenc* t. ügyvez. Barsvármegyéből és még számosan. Ezután dr. *Kramóin Viktor* nyitrai főispán és dr. *Janits Imre* esztergomi kir. közgyűlési tiszteletbeli elnököknek, dr. *Gyürky Gyéza* pedig ügyvezető alelnököknek választották meg. Főtükérrá a közgyűlés újól *Clair Vilmos* választotta meg és *Török Zoltán* elnök indítványára egyhangúlag kimondta, hogy tekintettel négy éven át teljesített hű és buzgó szolgálataira, őt az egyesület élethossziglan megválasztott főtitkárnak jelenti ki. Megválasztaták még pénztárnoknak *Mercator Ede*, jogtanácsosnak *Pitrikovics Aladár* nagyatpolcsányi ügyvéd, tiszteletbeli jogtanácsosoknak dr. *Klobusiczky Károly* (Nyitra), dr. *Kovács Jenő* (Budapest), dr. *Sztránszky Izidor* (Nyitra), és dr. *Papp László* (Budapest), tiszteletbeli tükárnak dr. *Pongrácz Géza*, jegyzőnek *Abaffy Adolf*, *Majthényi Géza*, *Le-*

sere János és Ifj. Thuróczy Károly, számvevőnek Simonovits György.

A közigazgatás még letárgyalta és elfogadta az ügykezelési, forgalmi és pénzközelési szabályzatot, határozatlag kimondta, hogy jövő évi közgyűlését *Breszobánya* városában tartja meg. Budapesten különként szerveződik, Grünwald Béla szobrához pedig 300 koronával járul, s végül elfogadta az igazgatóválasztmány által előterjesztett összes határozati javaslatokat.

Templomavetés Szabadrán. A szabadkai izraelita hitközség holnap, esztörtökön fényes ünnepély között avatja fel újonnan épült templomát. Az új templomot két évvel ezelőtt kezdték építeni. A mintegy 250.000 koronába kerülő épületet a hívek áldozatkészsége emelte és Szabadka városa 20.000 koronával járult az építés előmozdításához. *Kmetz Ignác* építési bizottsági elnök lankadatlan fáradsága hozta kivitelre a művet, amelyet *Komor Marcell* és *Jakab Dezso* budapesti építésszek terveztek. Mint *Lechner Odón* követői, a templomot tisztá magyar stílusban építették fel.

A pestis Indiában. A Brit kormány körreiben is mindinkább elismerik azt a tényt, hogy a pestis évről-évre jobban terjed Indiában. Az utóbbi hetekben kevesebb ember halt ugyan meg, mint tavaly ugyanebben az időben, de mindenki tisztában van vele, hogy ez a javulás csak muló jelenség és még az e feletti örömtől is elrontja az a körülmény, hogy a szörnyű epidémia olyan provinciákra is áttérjed, amelyeket eddig teljesen megkímélt. A betegség jelenleg — Aszam provinciát és Bengália keleti részét kivéve — India legsűrűbben lakott vidékén dühög. A múlt ősszel mintegy 30.000 embert ragadtat el hetekint. A hatóságok teljesen tehetetlenek az epidémiával szemben. Ez már abból a körülményből is megérthető, hogy minden egy millió lakosságú kerületnek négy kormányzósági hivatalnok és egy kormányzósági orvosa van. De még ha 10.0 lakosra jutna is egy orvos, még akkor se boldogulna az utóbbi, minthogy a bennszülöttek minden okos rendszabálynak a legmakacsabbul ellenszegülnek. Már be is látják, hogy a kényszerelvezetés, kizárásos és dezinficiálás nem használ semmit. Most már csak arra szorítkoznak a hivatalnokok, hogy minden egyes esetben felajánlják tanácsukat és segítségüket. Ennek több haszna is van, mint az eddigi erőszakos rendszabályoknak. Igaz, hogy a szükség keserves iskolájában a lakosság is tanulni kezd, úgy hogy a betegség kitéréserei már elhagyják a lakosok falvait. Ennek eredménye persze csak az, hogy a pestis új területekre terjed át és a kormánynak az a törekvése, hogy az epidémia terjedését megakadályozza, csak még jobban megnehezül.

Az ügyvédi kör estéi. A budapesti ügyvédi kör eddigi sikerült társas estélyeit ez idén is minden hétfőn és esztörtökön tartja meg a kör téli helyiségeiben (V. Szemere-utca 10. sz.). Az első estély 17-én, esztörtökön lesz.

A magyar állásport diadala. *Balassa Gyarmat* föl jelentik: A zsidó hitközségi választás a magyar párt győzelmével végződött. *Feldi Henrik* hitelintézet igazgatót választották meg elnöknek.

Jótkönyv adakozások. Az *Elemér-utcai szegény család* részére mai napon *Gesztesi Mihály* mérnökől (Budapest) 4 koronát kaptunk. Az *ingyentej-alap* részére a *Tarka Sainpad* tagjai 12 koronát küldöttek. Az összegeket rendeltetési helyre juttattunk. Az ingyentej javára a *Tarka Sainpad* következő tagjai adakoztak: Mezei Irma 5 korona, Gyúrfás Dezso 3 korona, Somló Margit 3 korona, Tihanyi Géza 1 korona, összesen 12 korona.

A Ganz-gyár strájkja. A Ganz-gyár munkásai körében mindjobban terjed az elégtelenség. Holnap, esztörtökön a gyár mindhárom telepének a munkásai a Kőbányai-uton levő *Legecs-csárdában* gyűlést tartanak, amelyen állást foglalnak az igazgatóság makacosságával szemben. A munkások ugyanis memorandumot nyújtottak be a gyár igazgatóságához, amelyben követelik, hogy a vasöntők kivánságait teljesítsék, valamint egyéb kivánságokat is támogatják. A gyár igazgatósága a memorandumot átvette, de a választadást napról-napra halogatja. A holnap eszi gyűlésen a munkások kimondják, hogy ha szombatig nem kapnak választ a memorandumra, beszüntetik a munkát.

A rákosfalvi templom megáldása. A Budapest-Erzsébetvárosba tartozó *Rákosfalván* tegnap áldotta meg dr. *Kohl Medárd* püspök az újonnan lesteit templomát. Az ünnepségen *Róssavölgyi Gyu* a polgármester is résztvevett.

Az egyetemi ifjuság tüntetése. Mintán a tüntető egyetemi ifjuság gyűlékezése helyett még mindig a Műegyetem átjáróját használja, *Hausmann Alajos* rektor ezután is figyelmezteti az ifjuságot arra, hogy az átjáró fölött nem a műegyetemi hatóság, hanem a rendezőség rendelkezik. Az ifjuság igyekezik tehát maga az átjáróban mindenemű csoportosulással meggátolni, mert a rendezőség intézkedése a műegyetemi hatóság egyáltalán nem fog beleszólni. Egyébként a technika hallgatói ellen is, akik a tüntetésekbe keverednek, ugyanolyan nagy szigorral fognak eljárni, mint a tudomány-egyetemiekkel.

Ünnepi istentiszteletek. A pesti izraelita hitközség előjárósága az idei zsidó főünnepre alkalmából a következők imarendet állapította meg: A *dohány-utcai templom*: Újvi ünnep előestéjén, 21-ikén kezdett 7/6 órakor az ünnep első és második napján istentisztelet kezdete reggel 7 órakor. — A *rombach-utcai szinagógában*: Ünnep előestéjén kezdett 7/6 órakor. Elő és második napján kezdett reggel 6 órakor. — Az *őszes-pótmahátszában*: Ünnep előestéjén kezdett 7/6 órakor. Elő és második napján kezdete reggel 7 órakor. A péntek esti istentisztelet 10/6 h 18-ikán 7/6 órakor kezdődik. A templomlátogatókat figyelmeztetik, hogy templomba való belépés csakis belépti-jegyek előmutatása mellett engedetik meg.

Tolvaj ügyvédi irnok. Dr. *Faludy Jenő* ügyvéd feljelentést tett a rendőrségen *Scheiber Márkus* lengyelországi születésű 34 éves ügyvédnökk ellen, aki száz koronát sikkasztott tőle. *Scheiber* azonkívül elszállította az ügyvédnek a *Bulyoszky-utca* 17. szám alatti berakortozott ezer koronát érő butorát azzal az ürügygel, hogy az asztaloshoz viszi. E helyett azonban eladta és megszökött. A tolvaj ügyvédi irnokot a rendőrség nyomozza. *Scheiber*, aki a *Szirtes* nevet is használja 164—165 centiméter magas, jól táplált, arca hosszasa, haja, szeme barna, kis oldalzakát visel, kissé kancsol.

Szolgálati jubileum. *Korolovits Szilárd* szolgálaton kívüli százados, a Magyar Államok Hitebank gondnoka, tegnap ünnepelte 25 éves szolgálati jubileumát. Kartársai a legszívesebben óvációkban részesítették a jubilánst.

Életunt községi jegyző. *Persina Gyula* ólublói születésű 23 éves okleveles jegyző az éjszaka 2 órakor bement *Botka Róza* bukkot leányhoz a *Hársfa-utca* 7. szám alá. Alig volt ott pár percig, kiűtötte a leányt a szobából és revolverrel melbe lölte magát. A leányok ha dokolva vitték a *Rókus-kórházba*. Az asztalon egy papírlapot hagyott, amelyre a következőket írta: *Persina Gyula* okleveles jegyző vagyok. Szüleim, akikkel meghasonlottam, *Vörsmarty-utca* 8. szám, földszint 9. alatt laknak. A fiatal ember idegbeleg volt és valószínű, hogy e miatt akart meghalni.

(x) Használt-e már Stomatint?

(x) **Házasszonyok, elővigyázat!** Az a rendkívüli kedveltség, melynek a *Kathreiner-fője Kneipp-matatakvé* évek hosszú során át örvend, mindig újabb silány utazatokhoz löte. Hogy ezektől s így hátrányoktól kellőleg megóvhassuk magunkat, kérjünk mindenkor csakis a *valódi Kathreiner* és vizsgáljuk meg a csomagot minden vásárlás alkalmával, hogy rajta van-e *Kneipp páter* arcképe mint védjegye és a *Kathreiner* név.

A Párisi Áruház katasztrófája.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 16.

A székesiőváros részéről tudvalevőleg *Lung György* tanácsost bízták meg a Párisi Nagy Áruház legése alkalmával eirendelt előzetes vizsgálat megtartásával. *Lung* tanácsos — mint említettük — a vizsgálatot már befejezte és a vizsgálat eredményéről jelentést tett *Matuska Alajos* helyettes polgármesternek. A polgármester a jelentés alapján már meghozta határozatát a rettenetes katasztrófia ügyében.

A vizsgálat különösen sok terhelő adatot szolgáltat *Scerbouszky Szaniszló* tüztöltőparancsnok. *Panner Gyula* VII-ik kerületi mérnök és *Eszlary Sándor* VII-ik kerületi előjáró ellen s ezért a polgármester *Scerbouszky* főparancsnok, *Planer* mérnök és *Esszary* előjáró ellen elrendelte a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot, ezenkívül *Scerbouszkyt* és *Planert* állásuktól és fizetésük kétharmadrészének élvezetétől is felkötöztette.

A fegyelmi vizsgálatot *Lung György* tanácsnok vezeti s hiszszük, hogy éppen olyan erélyvel fogja teljesíteni kötelességét, mint tette a mostani vizsgálatnál, hogy a bűnösök elvehessék méltó büntetésüket.

A helyettes polgármester határozata különben a következőket tartalmazza:

(A tűz jelzése.)

A jelentésből és a vizsgálati iratokból mindekeelőtt azt állapítottam meg, hogy a székesiővárosi tüztöltőosztó a vész színhelyén a *fűjelzés*, illetve értesítés vétele után a kellő időben való megjelenés tekintetében mulasztás vagy késedelem nem terhelheti, mert egy a VII. kerületi tüztöltő, valamint a központi tüztöltő és az összes kihalgatott tanuk egyebhangzó vallomása szerint a tüztöltés színhelyén az értesítés vételétől számítva a kellő gyorsasággal jelent meg. Igaz ugyan, hogy a vizsgálati iratok adatai arra a föltevére vezetnek, hogy a tüztöltés előbb is kapható volt értesítést és ebben az esetben előbb jelenhetett volna meg a tűz színhelyén, e késedelemnek azonban az érdekeltek jelezőkönyvi vallomása szerint az oka abban keresendő, hogy sem *Jurák János* 325. sz. rendőri, aki a tűz jelzése céljából az *Orient-szálló* telefonjához sietett, sem pedig *Vidos Elek* rendőrfelügyelő, aki az *Emke-kávéház* telefonján kívánta a jelzést megtenni, telefon összekötést a tüztöltő-

gel nem kapott. Így történt, hogy a tüztöltés az első jelzést bizonyos késedelemmel, még pedig a VIII. ker. őrség a népszínház közvetlen telefonja után, a központi őrség pedig a Párisi Áruház könyvelője részéről a *Kerepesi-ut* 40. számú ház I. emeleti irodájában levő telefon után kapta meg.

Minthogy pedig abban, hogy a most nevezett rendőrségi közegeknek telefon összekötést kapniok nem sikerült, a telefonnál alkalmazott közegek részéről előkövetelt mulasztás jelenségei látom: annálgyova az illető telefonközegek felelősségére vonása és a megtörtölt intézkedések megtétele céljából a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz egyidejűleg felterjesztést intézek.

(A tüztöltőség felszerelése.)

Ami másodsorban azt a kérdést illeti, vajjon a tüztöltőség teljes felszereléssel vonut-e ki azonnal a tüztöltés színhelyére s a szükséges mentőeszközök, mint mentőponya, tolólétra stb. idejekorán rendelkezésre állottak-e, erre nézve a vizsgálati iratokból a következők voltak megállapíthatók:

A tüztöltőségi szolgálatban az a gyakorlat követték, hogy a tüztöltés a jelzett tűz minőségének és jellegének megfelelő felszereléssel vonutnak ki. A iennforró esetben a tűz a VIII. ker. tüztöltéshez a telefonnapló szerint: *Párisi Nagy Áruházban* törti tűz, a központi tüztöltéshez pedig: *Párisi Nagy Áruház, bolti helyiség* szavakkal jelezte.

Ha már most tekintbe vették ki, hogy bolti tüztöltés rendszerint egy kerületi őrség. továbbá a központból egy kis szerkocsis az ügyeletessel tisztelet és négy emberrel szokott kivonulni, míg a jelen esetben a VIII. ker. őrség nyolc emberrel, továbbá egy szerkesenköcskossal, a központi őrség pedig huszonhat emberrel és a kis szerkocsim kívül az egész készenléttel, amelyben a nagy szerkocsis két mentőponyval és a mentőfőlövelti is beunítottak, vonut ki. ezenkívül a VI. kerületi őrség is azonnal kivonulásra vezényeltetett, a központi őrség tolólétrája pedig készenlétebe helyeztetett, hogy előkészítve tartassék arra az esetre, ha a helyszínén való megőiesés után annak kivitele szükségesnek mutatkozna, akkor, bár nem szenved kétséget, hogy mivel ebben az esetben a Párisi Áruházban, tehát egy felette tüztöltés helyiségben keletkezett tűzről volt szó, helyén lett volna nemcsak a máris a rendes szokáson föll mozgóított tüztöltéssel és a nagyobb készenléttel kivonulni, hanem már az első perben az összes belparti tüztöltéseket, az összes tolólétrákat és különösen a IX. ker. őrség fővezekendőt is kivézőnyelni, vagyis ezen később tett intézkedéseket azonnal foganatosítani, a tüztöltésnek a kellő fölszereléssel történt kivonulása körül olyan mulasztást, amely fegyelmi szempontból való intézkedésre szolgálna okul, meg nem állapíthatam.

(Scerbouszky bűne.)

Ellemben súlyos mulasztás jelenségei forognak fenn a tüztöltőség vezényletének az életmentés körüli mulódszt és magatartásai illetőleg.

A vizsgálati ügyiratok szerint ugyanis, amikor az emeleti lakások egymástól lángra borultak és eközben az abakoknál föltűnt egyes alakok lészára kétségelenné vált, hogy az égő házban bonnszorult emberek vannak, a veszélyt főparancsnok a helyett, hogy elsősorban a tolólétrát és a mentőfőlö alkalmazása után ügykeztelt volna a szerkesenlenné kiszabadítás megkésirent, azonnal az életmentésnek legröbbitésűbb s éppen ezért csakis legvégsőben alkalmazásba jöhött módjához, az ügykeztelt halálgrás előkészítésére fogott.

Igaz ugyan, hogy a tüztöltőparancsnok erre nézve eljárásának igazolásul azt hozza fel, hogy a tolólétrával az égő ház az emeleti raktárból kitoluló lángok és a felelő legerősebben érvényesülő sugárzó hőség miatt előről megközelíteni nem lehetett, sőt: ha a tolólétra már a tűz köztörése előtt felalutva lett volna is, az emberek az alulról fölszálló föjtő és mérgező gázokkal telített füstön és lángokon keresztül nem menekülhetek volna, viszont az odaváló elhatolás is már az első percekben lehetetlen lett volna: a főparancsnok ezen előadásával szemben a *tűzoltás szakmájában jártas több szemtanu* kiállgatása alkalmával oda nyilatkozott, hogy a *rennförő* esetben a tolólétrának az egőházhoz való szerelése a vizsgárral való kellő védelem mellett, lehetséges volt és így a mentőfőlö alkalmazása is eszözhető lett volna.

A tolólétra alkalmazása tehát megkésirendő lett volna annyival is inkább, mert erre a tüztöltőparancsnokot többen és pedig a szerkesenlenné végződött első három halálgrás megtörténte után, kértek, sőt azok egyike, aki ezzel a kéréssel fordult a főparancsnokhoz, készen nyilatkozott a tolólétrán felhalutni mindezek dacára azonban a tolólétra alkalmazása meg sem kíséreltetett.

De még súlyosabb mulasztás jelenségei forognak fenn a veszélyő főparancsnok azon eljárása körül, amelyet az ugróponya alkalmazása vétele körül követett.

Az ugróponya szerelésének szabályzata szerint ugyanis veszély esetén az adott körültre a csövezőtekön, azok segítéien és a mordonyoskenődőhöz besozított legényeknek kívül minden embernek az ugróponyváhos kell sietni, sőt ilyenkor még az őparancsnok is, ha csak veszélyesebb ponton nem működnek, avagy a csövezőtekön mellett nem nékülítshetelnek, szintén a ponyva mellő kötelesek sorakozni. Az utastás egyezsersmnd tüzetesen körüírja a ponyva szerelésének, tartásának és kezelésének módját.

A vizsgálati iratok szerint azonban ezek az előjárasi szabályok egyik irányban sem tartattak be, mert több szemtanunak egyebhangzó vallomása szerint az ugróponya kezelése körül hivatásos tüztöltők jóval kisebb arányban működtek közre, mint a ponyva tartása és kezelése körül teljesen és gyakorlatlan polgárok, holott a tüztöltészek ezen stádiumában a hivatásos tüztöltőknek az ugróponya köré kellett volna csoportosulniok, vagyis az életmentésnél köreneküldőnek,

É helyett azonban a tanuvalomások szerint az történt, hogy az ugróponya tartásához szükséges 82—40 ember között csak 7—8, sőt két kihallgatott tüzoltóparancsnok vallomása szerint is legfeljebb 14—16 volt a tüzoltó, a többiek pedig teljesen járatlan polgárok voltak, akik a ponyvát természetesen nem a kellő módon és úgy tartották, hogy annak alkalmazása sikerrel járt volna.

Az e részben fennforogni látszó mulasztást súlyosbíttja a főparancsnoknak a vizsgálati iratok szerint követelt azon eljárás, mely szerint az ugróponya vezénylést nem valamelyik tüzoltótisztre bízta, ugyancsak ott oszakis főparancsnok volt jelen s amídon ez a harmadik ugrás után megsebesült s a mentők által oszálítottatott a mentőponyva kezelése akkor minden veszélyt nélkül maradt s ugyszólván teljesen laikusok kezére volt bízva.

De súlyosbíttja az e részben fennforogni látszó mulasztást végül az is hogy, bár a vizsgálati iratok szerint a tüzveszélynek ezen stádiumában már több, mintegy 26—30 önkéntes tüzoltó is volt jelen a helyszínen: ezeknek a közreműködése csak elenyésző csekély mérvben vételtel igénybe és még az ugróponya kezelése sem bízott reájuk.

(A felfüggesztés.)

A fentebb főbb vonásokban ismertetett ezen elővizsgálati eredmény szerint a tüzoltóparancsnokok a toiólőtra és az ugróponya alkalmazása és különösen az uőbbinak kezelése körül súlyos kötelességmulasztás látszik terhelni, miert is *Seerbovsky Szaniszló tüzoltóparancsnok ellen a fejelemlő eljárást megelőző vizsgálatot az 1886: XXIII. törvények 1. §-ának a) és 2. §-ának b) pontja alapján azenal elrendelem.*

Ezvszemszind tekintettel a tüzoltóparancsnok terhére rótt mulasztások súlyos jellegére, őt az ide-étt törvény 5. §-ában foglalt rendelkezés alapján állásától és fizetésétől harmad részének évetétől is felfüggesztem és teendőinek ellátásával Jancsek Andor tüzoltóvezető urat bízom meg.

A vizsgálat foganatosítottat abban az irányban is, vajjon a mentést nem lehetett volna-e a 40. számú házban keresztül esetleg a Klauzál-utca 3. számú ház falán át eszközölni. Erre néve azonban a vizsgálat nemleges eredménnyel járt, mert a helyszínen eljárt szakértők egybehangzó véleménye szerint a mentés a fenti irányokban oszakis áll-főtűrések mellett lett volna lehetséges, ami a legteljesebb felszerelés és előkészület mellett is annyi időt vett volna igénybe, miszerint az intézkedésnek semmi eredménye nem lehetett.

(A kerületi mérnök mulasztása.)

Ami már most azt a kérdést illeti, vajjon a Párisi Áruház az előírt tüzrendészeti vizsgálatok foganatosítottak-e és e részben terhel-e valakit mulasztás, erre néve a vizsgálat eredményeképp a következők voltak megállapítottak:

Az érvényben levő tüzrendészeti szabályzat 4. §-a szerint minden év első harmadában a főváros területén levő országos és fővárosi községek, vagy oly magánépületek, melyek nagyszámú közönség által látogatottak, tüzrendőri szemle alá vendők: a szemlebizottságnak kötelessége minden tüzveszélyes szabálytalanságot le fedezni, annak megszüntetése iránt intézkedni és szükség esetében az intézkedések elrendelése végett a hatósárhoz jelentést tenni.

Az előjárásokról részére kiadott szolgálati utasítás 339. §-a szerint pedig az előjáráság kebelében szervezett tüzrendészeti bizottság, mely az előjáró, illetőleg helyettes, akadályoztatás esetén a kerületi mérnök elnöksége alatt a tüzoltóparancsnokság és a kerületi rendőrkapitányság egy-egy képviselőjéből, valamint egy kéményseprőmesterből áll, évenként egyszer megvizsgálja a kerületben levő összes gyárakat, középületeket és tüzveszélyes üzletelepeket. Ezen bizottság a kisebb ártalmak megszüntetése iránt a helyszínen azonnal intézkedik, a nagyobb ártalmakra néve pedig jelentést tesz az előjáráságnak. Ugyanezen utasítás 340. §-a szerint továbbá a gyárakról és üzletelepekekről a kerületi mérnök tüzrendészeti nyilvántartó köteles vezetni, mely a mozgólapiok rendszerén alapul.

A vizsgálat folyamán megállapítottat, hogy szemben a hivatkozott utasítások rendelkezéseivel: a Párisi Nagy Áruházban *ily tüzrendészeti vizsgálatot egyszer sem foganatosítottat, őt az áruházról tüzrendészeti nyilvántartó lap nem is vezetett.*

A kerületi mérnököt tehát súlyos természetű kötelességmulasztás látszik terhelni a tekintetben, hogy a szolgálati utasítás 340. §-ában foglalt világos rendelkezés dacára a Párisi Nagy Áruházról a tüzrendészeti nyilvántartóba be nem vette, annak dacára, hogy az üzletelepeken több ízben is megfordult, nevezetesen az ismételve előfordult átalakítások alkalmával, amelyeket ő ellenőrzött és amelyekre az előjáró nyilatkozata szerint az építési engedélyt is ő bosta javaslatba.

Ebből folyólag azután abban az üzletelepeben az előírt tüzrendészeti vizsgálatok sem tartattak meg. Súlyos mulasztásnak látszik osz annyi is inkább, mert a kerületi mérnök a tüzrendészeti bizottságnak nem osz egyszerű tagja, hanem egyszerűsind szakközöge is s így még abban az esetben is, ha a nyilvántartó felvétele és vezetése nem is egyenesen az ő kötelességében állott volna neki, mint a bizottság szakközögeinek kötelességéhez tartozott az, hogy a Párisi Nagy Áruházról, mint tüzveszélyes üzletelepekről a nyilvántartásba való felvétele iránt szakszerű javaslatot tegyen.

De nem kevésbé súlyos, sőt nagyobb horderejű és még ily végzetes szerenősétség meg nem követezése esetén is súlyosan latba osz mulasztás jelensége torog emn a kerületi mérnökkel szemben egy másik irányban is.

(Az elszakított tűzfal.)

A Kerepesi-ut 33. sz. ház építési tervei szerint ugyanis a házunk az üzlet felőli kapubejáró ához tüzfal lett volna létesítendő. A vizsgálat folyamán

meghallgatott szakértő és kihallgatott tanu egybehangzó vallomásai szerint ezt a falat, amelynek a hiánya a bekövetkezett katasztrófánál végzetes szerepet játszott, mert a tűz a kapubejárót melletti első kirkatban ütven ki, *tűzfal hiányában a júst és a lángok a kapubejárótól elvártak, ugy, hogy a ház lakóinak a legveszélyesebb és ugyszólván egyedüli menekülési útja már a vész első percében el volt vágva, — soha meg nem építeték.*

Mintthogy pedig az előjárásági szabályrendelet és szolgálati utasítás értelmében a tanács által kiadott építési engedélyk alapján az építkezések ellenőrzése a kerületi mérnök kötelessége, ennélőgva a mulasztás a most jelzett irányban az illető építőmester a felelőségtől eltekintve, amely irányban intézkedés részemről nem tehető, és a VII. kerület illető mérnökének a terhére rovandó lel.

(A mérnök felfüggesztése.)

Az előadottak alapján *Pláner Gyula mérnök ellen, akit mindkét irányban súlyos mulasztás látszik terhelni, az 1886: XXIII. t.-c. 1. §-ának a) és 2. §-ának b) pontja alapján a fejelemlő eljárást megelőző vizsgálatot azenal szinten elrendelem és egyszerűsind a fennforogó súlyosbító körülmények folytán nevezett állásától és fizetésétől harmad részének évetétől is a törvény 5. §-a alapján egyidejűleg felfüggesztem.*

(Fegyelmi az előjáró ellen.)

De elrendelem a fejelemlő eljárást megelőző vizsgálatot *Eszlary Sándor VII. ker. előjáró ellen is, mert bár igaz ugyan, hogy a Párisi Nagy Áruházról a nyilvántartóból történt kihagyása körül első sorban a kerületi mérnök tartozik felelőséggel, de másrészt kétségtelen az is, hogy az előjáróság vezetője tartozik felelőséggel arra, hogy az oda beosztott közegek kötelességüket pontosan teljesítsék, és e mellett a tüzrendészeti bizottságnak az elnöke éppen a kerületi előjáró vagy helyettese, tehát ő már e szempontból is hivatal van arra, hogy a tüzrendészeti bizottság működését irányítsa és a nyilvántartó helyes felvételére és vezetésére kellő befolyást gyakorolja; — e részben pedig a kerületi előjáró urat mulasztás látszik terhelni.*

(A fejelemlő vizsgálat.)

A vizsgálat foganatosításával *Lung György tanácsnok urat bízom meg és felhívom, hogy azt minden irányban tüzetesen megrevén, az eredményről hozzám legkésőbb 80 nap alatt tegyen jelentést.*

Ez alkalommal felérem a tekintetes tanácsot, hogy a tüzoltóság toiólőket vétesse azonnal szakszerű megvizsgálás alá, mert a vizsgálati iratokból azt a sajnálatos meggyőződést merítem, hogy a tüzveszély alkalmával használt, tehát készletben tartott toiólők silányak és hibásak voltak és azokra nem fordítottak a kellő gondoszsá.

De egy alkalommal sziveskedjék a tekintetes tanács a tüzoltóság egész felszerelését tüzetes vizsgálat alá vétetni és amennyiben a pótlást, vagy kiegészítést igényel, ez iránt intézkedni, illetve a törvényhatósági bizottság költségűlenségét előterjesztést tenni.

Jóváhagyom áll az illetőknek ezen határozatom ellen 15 nap alatt a közigazgatási bizottság fejelemlő választmányához intézendő és hozzám benyújtandó felelőbezzéssel élni.

A Párisi Áruház katasztrófája óta egy bizottság járja sorra a fővárosnak azokat az épületeit, amelyek esetleg tüzveszedelmek lehetnek. Ez a bizottság a kerepesi-uton kiköltöztette *Rusocika* antikváriusnak egyik főközlését, mert a kapu alatt lévő kirkakat tüzveszedelmek voltak. Egy olvasnok hosszabb levélben figyelmezteti a bizottságot, hogy *Vas József Erzsébet-körút 38-ik szám alatt lévő antikváriusának kirkakait is elfoglalják az egész kapubejárót, mindkét oldalról, úgy hogyha a házban tűz ütne ki, a kapubejáró nagyon könnyen lángba borulhatna s a lakók az égő kapubejáraton át nem tudnák kimenekülni a házból. A lakók körében különben már mozgalom indult meg, hogy az előjáróság figyelmét külön felhívják erre a veszélyes kapubejáratra. A bizottságnak egyébként csak szét kell néznie a fővárosi élelőkből utóain és halomszáma talál olyan kapubejárásokat, amelyekben könnyen gyuló anyagokkal megrakott kirkakat helyeztek el.*

Demény Károly budapesti posta- és távirdeigazgató a következő nyilatkozatot teszi közsz a Párisi Áruház katasztrófájának történt tüzjelzés dolgában:

Az utóbbi napokban a budapesti lapokat a városi tüzvizsgálati jelentés kapcsán az a hír járta be, hogy a Párisi Nagy Áruház égesésénél a tüzoltóságnak későn való kivonulását a távbeszélő-szolgálat mulasztása okozta volna, mert a tüzoltóságot távbeszélőn hívóknak az érdekelő kezelő azt válaszolta, hogy a tüzoltóság „mással beszél.” E súlyos váddal szemben kötelességem az igazság érdekében a következőket konstatálni: Kétségtelen, hogy a távbeszélő-kezelő a hét helyről ugyszólván egyidejűen tüzoltóságot kérő feleket a tüzoltóságnak egyetlen távbeszélőjével egyszerűre nem kapcsolhatta össze, hanem az állomást mindig csak egynek adhatta, a többi várakozónak pedig kénytelen volt sorrajutásukig az ismert választ adni. Ezt az elkerülhetetlenényt a távbeszélőszolgálat mulasztásául csak az róható lel, aki a távbeszélő szolgálati képessége és lehetősége körül teljesen tájékozatlan. A dolog lényege itt az, vajjon az első tüzjelzést a távbeszélő akadálytalanul közvetítette-e vagy sem? Erre a kérdésre ugy a távbeszélőhálózatnál megjelzett szigorú és lelkiismeretes vizsgálat, mint a tüzoltóságnak hivatalos felelősejei,

nemkülönben a Párisi Nagy Áruház érdekelteit alkalmasoztjai lényegben egybehangzóan és határozottan igent mondanak. A tűz kiöregését ugyanis először magának az áruháznak távbeszélőjéről — mely később el is hamvadt — *Virág Miklós*, az áruház levelezője, 7 óra 5 perkor jelezte, ezt a jelzést a távbeszélő-központ a tüzoltóságnak rögtön közvetítette és ez már 7 óra 6 perkor toiólőgyezésébe be is vezetete. Itt tehát a tüzjelzést a távbeszélőszolgálat nem hátráltatta. Hogy *Virág Miklós* volt tényleg az, ki a tüzet távbeszélőn legelőször jelezte, azt nemcsak a tüzoltóságnak hivatalos felelőseje, valamint a tüzoltóság telefonkezelőinek nyilatkozata erősíti meg, de a dolog természetéből is önként követezik, hogy onnan kellett a tüzet először jelezni, ahol az kiöregt, nem pedig a harmadik, vagy hányadik szomszédból, ahonnan egyesek még hét óra tizenöt perkor is jelentkeztek. Hogy ezen a távbeszélő-szolgálat kiöregtástan teljesítését bizonyított ténylős ellenére mégis a ment előadott híresztelés kapott lábra, annak oka az, hogy a távbeszélő szolgálatot érdeklő vizsgálat eredményéről szóló értesítésem még nem volt a székesfőváros tanácsának kezében, amikor a tüzvizsgálati megbízott bizottság előterjesztete jelentést. Nem kétkedem, hogy a most érintett átiratom az az intézkedésre hivatott fejelemlő bizottság kelő méltánylósággal fogja részesíteni. Addig is hivatalos kötelességem és lelkiismeretem parancsolja, hogy a végeredményben oly borzasztó tüzvesz elharapódzásának ödumával ártatlanul kapcsolatba hozott távbeszélő személyzetet megvédjem.

SZÍNHÁZ, ZENE

Dankó Pista hegedűjén.

Dankó Pista hegedűjén
Hallgat már a nóta
Belelegett vele együtt
A szúk koporsóba.

Sir az özvegy, sir az anya,
Sir a nemzetsége,
Szomoró lett a sok nóta
A jó nóta vége!

Ne sirjatok, szebb élete
Volt neki, mint másnak...
S ha majd szól a harsonája
A feltámadásnak

S öreg Boka, Berkes, Bunkó,
Egy bandába állnak,
Szobott az ő nótaínl
Ők se muzikálnak.

Pihenj, pihenj, Dankó Pista,
A feltámadásig
Egyik cigány, ha meghal is
Jön utána másik.

De nem hal meg, nem pusztul el
A jó magyar nóta,
Nem lehet azt beletenni
A szúk koporsóba.

Bölsény József.

Vigszínház. *Herbelin* papa mai, második előadása is vidám estét szerzett a Vigszínházban megjelent nagyszámú közönségnek. Nyílt színen is több-ször megaptsolták a szereplőket. A darab, amely *Farkasházy Zsigmond* kitűnő fordítása, dominálja a heti műsort.

Népszínház. *Ma Balogh Géza és Rácz Gyula* folytatták a cigányhangversenyt. *Balogh Géza* cigányosabban és sziljabban, *Rácz Gyula* elegánsabban és tisztábbán játszott. Mindkettőt őriási tapsokkal jutalmazta a lelkes közönség, *Rácz Gyula*, a kassaiak primása vastapost is kapott. Résztvettek az előadásban *Rády Sziidi és Székely Gyula* is, akik Dankónótákat énekeltek nagyon szépen. Sokat és szívesen tapsolták őket.

Az Országos cigányhangverseny már csak néhány napig fog a Népszínházban tartani s közeledik a szűri döntésének az ideje. Erre való tekintettel *Maier Raul* operaházi igazgató és *Baresay Domokos* országgyűlési képviselő, a szűri két elnöke szerda este érte előzetes érkezőre hívták össze a szűri tagait. Mintán az országos cigányverseny sokkal nagyobb mértékű öltött és fényesebb eredménytől járt, mint előre várni lehetett, a szűri előrelátólag meg fogja szaporítani a díjak számát, mely egy új díjjal mária szaporodott: a *Baresay*-díjjal; *Baresay Domokos*, a szűri elnöke ugyanis egy értékes emléktárgyat ajánlott fel a *Szemere*-díj és a *Porcsolt* igazgató által felajánlott aranyérmek mellé. A holnap, csütörtöki hangverseny egy kiváló zeneművész fog fellépni: *Kocsé* Antal, ki már két évtizede kijár Párisba, ahol nagyon megbecsültek művészi jáékért. 1896-ban az orosz cár tüzetelőre Párisban tartott diákokban is ő zenélt, s ekkor kitüntetésben is részesült. **Dankó**

dalait ez estén Komlósi Emma és Pintér Imre fogják énekelni. Komlósi Vörös Elek zenekara fogja kísélni Vörös Janosi vezetéssel; még egy művészi száma lesz a csütörtöki Dankó estélynek, bemutatkozik ugyanis a 14 esztendőes Berkes Géza omlalomművész a Népszínház színpadán. Művészi esemény lesz az országos versenynek a pénteki versenyt, amikor Radics Béla zenekara fog játszani, aki Baden-Badenből jött haza a cigányversenyre elismert zenekarával. Poroszolt Kálmán igazgatónak sikerült megnyerni a cigányversenyen való közreműködésre Blaha Lujzát, a Nemzeti Színház örökös tiszteletbeli tagját, a magyar népdal utólrhetetlen művésznőjét. Somló Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója ma adja a vendégfellépésre az engedélyt s a nagy művésznek e nevezetes fellépése szombaton lesz, amikor is Dankó Pista emlékeztetőre néhány népdalt fog énekelni a Népszínházban, egykori fényes diadalainak színhelyén.

Hírek a Nemzeti Színhásból. Holnap, csütörtökön, a múlt héten feljuttott *Denise* kerül színe a Nemzeti Színházban teljesen a reprixe szereposztásában. A fűszereket ezúttal is Hegyesi M., Rákossy Sz., Szacsavayné, Várady Aranka, Ujházi, Mihályfi, Deszö és Pethes fogják játszani. Pénteken gróf Teleki László tragédiáján, a *Kegyenecet* elevenítik fel teljesen új beállításal. A két főszerep Jászai Mari és Szacsavay Inre kezében van, akik mellett Fáy Szeréna, Ivánfi, Gál, Bakó, Páffy, Mihályffy, Horváth, Beregi, Gabányi, Molnár László, Deszö és Pethes jutottak nagyobb szerephez a tragédiában, amely különben csaknem az egész művészi személyzetet foglalkoztatja.

Budai Nyári Színház. A Budai Nyári Színházban pénteken Maleczky Vilmosnak a *M. kr. Operaház* nyugdíjazott tagjának vendégfellépésével a *Rigoletto* opera kerül színe. Gilda szerepében Anday Blanka, a Krecsányi-kársulat kolarator-énekesnője lép először hatheti szabadsága után. — Holnap csütörtökön Offenbach bohózatát operettjének a *Párisi éjtelme* lesz a negyedik előadása.

Uránia-Színház. Az Uránia-Színház műsora levő darabja Szerbia iránt a belgrádi események még élénkebbé tették az érdeklődést. A küszöbön álló kaonai torradalom mindenkiiben fölkelte a vágyat, hogy megismerkedjék Szerbiával és hogy láthassa az összes szereplő személyeket, kiket az Uránia sorban bemutat. A rendkívül érdekes és egyuttal drámai hatású darab már csak rövid ideig lesz műsoron.

A Nemzeti Színház újdonsága. A Nemzeti Színház személyzete a *Kegyenecet* próbáival párhuzamosan készül az új szezon első újdonságára: *Brieux Blanchette* című színművére, amely éppen most kerül előadásra a *Comédie Française*ban is. A darabnak, melyet Tábori Róbert fordított, *Patyolat-kisasszony* lesz a magyar címe, s a jövő hét pénteken lesz a bemutatkozó előadása.

A Hugonották ötszázadása. A bécsi udvari Operában nevezetes jubileumot ért *Meyerbeernek Hugonották* című dalműve. Az opera, amelynek 1839. decemberében volt az első előadása, tegnap ötszázad-szor került színe.

A Zenélő Magyarország idei X. évfolyam 18-ik füzeté jelent meg a következők érdekes és divatos zeneújdonságokat hozza előfizetőinek: I. Siposs I. Mikor az éj a földre szállott, magyar dalt. II. Vogel H. P. Neger nász. Neger Hochzeit-Cake Walkot. III. Kümmerer K. La Graciose gavottet. Előfizetési ára egész évre 24 füzetre 12 korona, félévre 6 korona. Negyedévre 3 korona. Ezenkívül bármely más nyomtatásban megjelent zenemű itt a legutányosabban megszerezhető.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Dienes Márton és Geiger Gizella.** A parlament ellenék ellen irányított megvesztegetések egyik főhőse, Dienes Márton, tudvalevőleg egy Geiger Gizella nevű nő társaságában idejekorán elmenekült a fővárosból. Azóta Dienes Márton Amerikában van. Geiger Gizella pedig, akit még Londonban elhagyott Dienes, ismeretlen helyen tartózkodik. A budapesti büntetőjárásbírósnál, Wiener járásbíró előtt ma vádlottként kellett volna szerepelni Geiger Gizellának és Dienes Mártonnak. A panaszt ellenük becsületsértés és életveszélyes fenyegetés miatt Turcsányi Antal nökszóab emelte. Turcsányi ugyanis egy házban lakott — a Ferenz-József-rakparton — Geiger Gizellával, akinek Dienes naposvendége volt. Geiger Gizella ezévi június 19-én oszvádi összeszédta Turcsányit, A szóharoban résztvett Dienes Márton is, aki Turcsányi leányát azzal fenyegette meg, hogy leüti az utcán, ahol találja. A bíró, miután ismertette a mai tárgyaláson a panaszbeadványt, konstátálta, hogy a vádlottakat megidézni nem lehetett, mert Dienes Amerikában van, Geiger Gizella pedig ismeretlen helyen tartózkodik. Dr. Nagy Emil ügyész megbízott, tekintettel arra, hogy a hivatalból üldözendő közösen elleni kibégés vádjá aligha lenne bizonyítható, a vádat az ismeretlen tartózkodású Dienes szemben eljuttatta. A becsületsértési panaszban a bíró — a vádlottak előkerültéig — a további eljárást felfüggesztette.

§§ **A rácekevel bérgyilkosság.** A pestvidéki törvényszék esküdtbírósa harmadik napon tárgyalja már Özevgy Márki Andrásné s társainak gyilkossági bűnügyét. Ma a törvényszék kihirdette az esküdtbírákhoz intézendő kérdések szövegét. A törvényszék a vád és védelem által beterjesztett kérdésekből a négy vádlottra vonatkozólag összesen 25 kérdést intézett az esküdszékhez. A kérdések kihirdetése után dr. Halász Lajos királyi ügyész tartotta meg a vádbeszédét. Este 7 órakor az elnök a perbeszéd megzakításával a tárgyalást holnap délelőtt 9 órára halasztotta el.

SPORT

Vívás. Az 63i szezon beálltával ismét kezdetét veszi a főváros vívótermeiben a vívás. E hó 16-én megkezdte a vívógyakorlatait a Magyar vívókör is, Rákossy Gyula vívótermében (IV. Klótid palota, Váci-utca 26.). A kör vívóóráit hétfőn, szerdán és pénteken az esti órákban tartja. Gyermekek részére Rákossy mester külön órákat tart, s ezeket az órákat vehetik igénybe a kör tagjainak gyermekei is. Az országos kaszinóban október 1-én kezdődnek Rákossy vezetésével a vívógyakorlatok. Vívóórák: Kedd, csütörtök és szombat.

Football. A millenáris versenypályán ma délután mérköztek egymással a Magyar Athletikai Klub és a Magyar Uszó Egyesület első csapatai. A mérkőzés a M. U. E. 3: 0 arányban aratot könnyű győzelmével végződött.

Bécsi lövésznyek. Bárhol is iparkodik a bécsi lovaggyesület, versenyei unalmasak s mint eddig, holnap se történik szenzáció a Freudenanban. A Verneuil-handicap s a 2800 méteres *Allandij* mégis úgy, ahogy kiemelkedik a programból. Az előbbiben *South Star* és *Lelkem* a jobbak, az utóbbit budapesti formáján után *Akárhogy*nak kell megnyernie *Nemes* előtt. Előjtek:

- I. *Donnervetter-Luchsiferin,*
- II. *Boriska-Rhapsodie II,*
- III. *Lelkem-South Star,*
- IV. *Snip-snap-Kinos,*
- V. *Akárhogy-Nemes,*
- VI. *Hírmondó II.-Mámor,*
- VII. *Grinzinger-Kalauer.*

Nyiltér.

Egyéves önkéntesek
legjobban és legelőszöbben szerezhetik be felszereléseiket az előnyösen ismert

BLUM ÉS TÁRSA

szerb királyi és József főherceg udvari szállítóháló
Budapest, Sütő-utca 2. sz.

Dr. SZEGŐ KÁLMÁN
szanatóriuma és vizgyógyintézte

felndtök és gyermekek számára. **Abbaziában,** közvetlen a tengerparton, saját szabadfürdővel. Csatlakoznak a tanulifüszáknak és gyermeknek legalkalmasabb nyári üdülőhelye. Gyerekeknek 6 éven felül kíséret nélkül is felvettének.

DELBECK & Co.

Reimsi pezsgőbogyar főlerakata.

Brázay Kálmán-nál, fűszer- és csemegeterak. Budapest, Múzeum-körút 23.

SCHMIDTHAUER-féle **IGMÁNDI KESERŰVIZ** SZEKREKÉDES ELLEN A LELEKOR LEGVALÓBÓ TERNÉSZTES GYÖGYVIZ Kapható gyögyterakban és ésványviz üdülőterakban.

Az országos iparpártoló egyesület felügyelete alatt álló **Szabászati minta-iskolába** a beiratások megkezdődtek és jelentkezni lehet szeptember hó végéig. Váci-utca 7. sz. II. em. **Az igazgatóság.**

Rohitsi „Styriaforrás” gyögyviz

Gyomordaganat és göröcsök, **Bright-féle vesegyuladás,** **Gége- és torok-katarrhus,** **Gyomor- és bél-katarrhus,** **Hugycsöbetegségek,** **Cukorbetegségek,** **Kitűnő gyögyeredmények!** **Kemény székelés,** **Májbetegségek ellen.**

Főraktár Magyarország részére: **Hoffmann Józsefnél,** Budapest, Balthory-utca 8.

Egyéves önkéntesek
leggyorsabban és legutányosabban juthatnak a legszebb a legjobb legegégánsabb

szabályszerű egyenruhához és kitűnő föl-szereléshez.

A sorozásra és önkéntességre vonatkozó újabban kiadott utbaigazítást díjtalanul küldi:

Weiner és Grünbaum
Budapest, IV., Kristóf-tér 8.

MATTONI/FELE
GISSHÜBLER
legítisztebb ésványviz
SÁVANYŰVIZ

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Árvizkatasztrófa Karintiában.

Klagenfurt, szeptember 16. A mostani árvizkatasztrófa oly mérveket öltött, amelyeket Karintiában eddig még sohasem tapasztaltak. Jótórmán az összes völgyek el vannak árasztva, a hidak és országutak elpusztultak, számos község viz alatt áll, több község pedig veszélyeztetve van. A termés megsemmisült, a földek évekre meg vannak rongálva. Az erdőben is nagy károk történtek. A Lieser-völgyben két holttestet találtak. A Lieser-folyón egy iából épült parasztház uszik lakóival együtt.

Anarchia Szerbiában.

Belgrád, szeptember 16. Ljuba Bojevics, a *Yocserni* *Novosztá* szerkesztője ma fenyegető levelet kapott, amelyben figyelmeztetik, hogy nyílt utcán meg fogják gyilkolni. Egy radikális párti barátja is értesítette, hogy merénylet készül ellene. Családja nagyon aggódik Bojevicsért, aki elhatározta, hogy el fog menekülni Szerbiából.

A kamatliáb fölemelése.

Berlin, szeptember 16. Ábban az esetben, ha az angol bank holnap felemeli a kamatliabát, a német birodalmi bank is hasonlóképpen fog eljárni.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 16. (A *Budapesti Napló* telefon-jelentése.) Eladott búsa: tiszavidéki 78-82 kgr. 8.5-8.45 K., marchfeldi 76-80 kgr. 7.50-8.- K. Rossz: tót felvidéki 72-76 kgr. 6.55-6.70 K., pest-megyei 72-76 kgr. 6.50-6.70 K., különféle magyar 71-74 kgr. 6.40-6.65 K. Arpa morvaországi 7.10-8.50, marchfeldi 6.50-7.35 K. déli vasamenti 6.40-7.40, tengeri 6.60-6.75, Cinquantin 7.50-8.- K., magyar zab új 5.85-6.30 K., válogatott 6.85 K., régi 6.05-6.90 K.

New-York, szeptember 16. (2. *termékössze.*) (Zárlat.)

Gyapot: New-Yorkban helyben 11.75 (11.75). Szept-re 12.20 (12.01). Decemberre 9.98 (9.79). New-Orleansban helyben 10.1/4 (10.1/4). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 8.55 (8.55). Stand white Philadelphian 8.50 (8.50). Refined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.56 (1.56). — Zsír: Western steam 8.75 (8.87). Rone és Brothers 9.- (9.-). — Tengeri irányzata állandó. — Szept-re 58.7/4 (57.7/4). — Okt-re —. — (—). — Dec-re 58.7/4 (57.7/4). — Búsa irányzata állandó. Píros 63i helyben 87.7/4 (88.-). — Szept-re 87.7/4 (88.-). — Okt-re —. — (—). — Dec-re 88.7/4 (88.1/4). — Máj-ra —. — (—). — Gabona szállítási díja Liverpooiba 1.7/4 (1.7/4). — Kávé: fair Rio 7. sz. 5.1/4 (5.1/4). — Szept-re 4.15 (4.10). Dec-re 4.35 (4.50). — Liszt: Spring Wheat clears 3.80 (3.80). Cukor: 3.7/4 (—). — (—). — 3.7/4). Ós: 27.40-27.60 (—). — 27.-). Béz: 18.75 (—). — (18.75 (—). —). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 16. (2. *termékössze.*) (Zárlat.)

Búsa irányzata állandó. Szept-re 80.7/4 (80.7/4). — Októberre —. — (—). — Tengeri irányzata állandó. — Szept-re 52.7/4 (51.7/4). — Zsír: Szept-re 9.37 (9.30). Dec-re 7.92 (7.60). — Sealonna short clear 8.50 (8.76). — Sertéshús: Dec-re 13.60 (13.57). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

A megvalósult álom.

Gyerek lány-koromban arról álmodoztam:
Királyi jön értem aranyos hintóban,
Apródk emelik nehéz, drága sleppem,
Cifra, fényes násznép hajból kötöttem,
Alabárdos örök tisztelegve állnak,
Krisztályból lesz torna márvány-palotámnak,
Ezer szobám is lesz végtibe — egy sorba,
Biborral bevonva, kincsel telészórra.

Hogy fölcserpedtem, betelt ez az álom:
Eljött értem az én déleg, szép királyom!
Nem ütött holmi hintóba, batárba,
Ugy vitt el magának ölel karjába,
Cifra násznép helyett amerre csak jöttünk;
Illatos virágok bókoltak körülünk,
S ákácok kis házunk két kicsi szobája
Szébb, mint meseország minden palotája!

Draskóczy Ilma.

Ubaldeili grófnő. Olaszországnak is megvan a maga Humbertája, az olasz lapok legalább a nagy Terézszel hasonlítják össze azt a nagyszabású olasz szélművészt, aki Ubaldeili grófnő név alatt írta műveit. Az bizonyos, hogy sok előnyvel is volt megáldva, hogy az emberek, főként a férfiak behálózta. Nagyon szép, elegáns asszony sok talentummal s rendkívül önértékes fellépéssel. Nagyon fiatalon feleség lett egy Ubaldeili nevű embernek, négy esztendő alatt eltékozolta férje vagyonának jó részét, saját hozományát és Eliza nevű testvérének örökségét. Négy évi viharos házasság után a házaspár elvált. Az asszony Rómába költözött, ahol fölvette a grófnő nevet. Csakhamar a legelőkelőbb politikusok, újságírók, írók és művészek jártak a házához. A miniszteriumoknál mindenféle koncessziót, oímét vagy kitüntetést eszközölt ki. Egy grófi koronát rendszerint ötvözezer lírát fizettek neki. Eredeti gondolata a pénzszerezés. A *Porta Salária* előtt villát bérelt, amelyben szegény, elhagyott parasztyerek részére nevelőintézetet rendezett be, amelynek céljaira nagy pénzeket gyűjtött. Egy előkelő bitoros vette át a diszinkoncessziót s *Bacelli* kultusz-miniszter szubvenciót adott neki. Ubaldeili grófnő a pénz jó részét magának tartotta, a kis növénykedveket szemnek becsátotta és maga lakott a villában. Aztán kisült, hogy a legjelentékenyebb és legtapasztaltabb biztosító intézetek kárára nagy családokat követett el, bmulatos találatkészséggel keresztyülvitte, hogy férje, akit időközben széüítés ért és béna lett, újra kibékült vele. Aztán bebiztosította a férje életét, de a biztosító-társaságoknál kedvesét, egy szabót mutatta be, mint férjét. Férje halála után azután be-

zsebelte a biztosított összeget. Később testvére, Eliza maláriában megbetegedett. A kalandos asszony erre néhány napra Rómába költözött vele. Egy közjegyző előtt a beteg leány végrendeletet tett, mely szerint életbiztosító kötvényeit testvére hagyja és azt a kívánságát fejezi ki, hogy halála után ésségek el a holttestét. Néhány nappal később a villába elhívták egy orvost, aki gyanuanul halotti levelet állított ki Elizáról. A holttestet Milánóba vitték és ott elégték. Csak később derült ki, hogy nem Eliza holttestét égették el, hanem a koldusnőt, akit Ubaldeili grófnő állítólag szánalomból vitt magához. Ubaldeili grófnő testvére azóta *Toucker* Elvira néven élt a kastélyban, mint a grófnő ocséjé és senki sem gyanította a csalást. A grófnő olyan hatalmat gyakorolt rá szuggesztív utján, hogy ez nem meri az igazat megmondani. De Ubaldeili grófnő mégis tartott attól, hogy valamikor nyilvánosságra juthat a dolog, azért egy *Scarpone* nevű elszűlt embert rávett, hogy a szerencsétlen leánynak, aki különben is kissé gyöngyealméjú, udvaroljon, vegye el feleségül s ossza el Amerikába, vagy pedig gyilkolja meg. Később Ubaldeili grófnő Rómában talált egy biztos buvárhelyet, oda akarta vitetni nővérét. De időközben a rendőrség gyanakodni kezdett. A kocsit két rendőrbiztos, az egyik vadászna, a másik kapucinusbarátjának öltözve, föl tartották és Elizát a rendőrségre vitték. Ott Eliza mindent tagadott, de megmotozásánál fűzője alatt megtaláltak egy levelet, amelyben el van mondva szenvedésének története. Egy tört is talált nála, amelyvel öngyilkosságot kísérelt meg. Kiderült az is, hogy a kis szőke Giorgetta, akit Ubaldeili grófnő leányának mondott, egy mosónő leánya. Egy gazdag szicíliai képviselő udvarolt régebben a grófnőnek s azért csempészte be a leányt, hogy a képviselőt megszarolhassa. Érdekes, hogy Olaszországban mint folynak a dolgok. A *Mutual Life Company* igazgatósága gyanusnak találta „Eliza halálát” s ezért Londonból a legügyesebb detektívek egyikét küldötte Rómába a dolog megvizsgálására. A detektív Róma rendőrőrnökhöz fordult, akitől azt a meglepő választ kapta, hogy a grófnőnek ugyan a lehető legrosszabb híre van, de összeköttetései a legelőkelőbb körökbe nyulnak s a biztosító-társaság nem tehet ellene semmit. Befolyását bizonyítja a következő eset: Bátyját, aki *Sigillo* polgármestere volt, sikkasztás miatt a bíróság ötévi fegyházra ítélte. A grófnő kieszközte azonban, hogy ezt a büntetést jegyelmi uton két esztendő börtönrre szállították le. A *Mutual Life* igazgatósága ki is fizette a biztosított összeget, de az *Anora* biztosító-társaság erre nem volt hajlandó. Pörre került a dolog, de a grófnő elvesztette a pört, mert a bíróság elfogadta a társaság érvelését, hogy Elizát, amikor a biztosítást megkötötték, egészségeinek mondták, pedig maláriában szenvedett. A grófnő erre dühében bepörölte az *Anora*-társaság orvosait, mert nem két orvos, hanem csak egy orvos vizsgálta meg a testvérét. Ekkor sült fel. Egy névtelen följelentő a

helyes nyomra vezette a biztosító-társaságot és a rendőrséget.

— Mi fán terem a gomb? Amerikában a gazdagabb osztály elefántosongombot visel, ami nem jelenti azt, hogy elefántokat öltek meg ezért a divatért Afrika vadonjaiban, mert ezek az ugynevezett elefántosongombok egy Délamerikában virágzó és gyümölcsöt hozó pálmának termékei. Ennek a pálmának díszesül gyümölcse tartalmazza azt a nedvet, amelyből az ördögös amerikai elefántosongombot gyárt. A díonak magja édesül tejet tartalmaz, amit bizonyos ideig a héjban kell hagyni, amikor is megkeményedik és pedig oly mértékben, hogy a legkeményebb elefántosontal versenyez. A növény elefántosontpálmának hívják és az Amerikában készült finom elefántosont-, gyöngy-, kemény gummi-, szarv- és osongombok legnagyobb részét ebből az anyagból készítik s így elmondhatjuk, hogy a gomb tulajdonképpen fán terem. Az elefántosont-pálma ültető és gondozói vagyont szerznek, annak tejből. A díót hajózárnára hozzák be az Egyesült-Államokba, hol a különböző gombgyárak műhelyeibe kerül. Ezt a növényt mostanában Kaliforniában is fölfedezték, de itt vadon és teje nem keményedik meg annyira, hanem lágyos lesz. Azt hiszik, hogy nemesítés útján itt is elő fog állíthatni a szükséges kemény tejanyag. A legkitűnőbb elefántosont-pálmák Kolumbia köztársaságban, a Magdalena folyó partján vannak, ahol taguapálmának nevezik. A gyümölcse itt akkora, mint két emberfej, husz-hárminc font nehéz és ötvenhatvan mag van benne. E magokat megszárazják s ez adja az elefántosont anyagot. A tagua pálma sokszor háromszor is ad gyümölcsöt egy évben.

Míg a valódi elefántosontot igen nehéz színezni, addig ez az anyag rendkívül könnyen veszi fel a színt, nincs hasadása és ennek következtében bár nagyon kemény, rendkívül könnyen esztergályozható.

— Az ötszarvú zsiráf. Ha az ember az állatkertben jár, azt hiszi a sok exotikus állat láttára, hogy talán nincsen olyan állat, amelyet nem ismernek az emberek. Ismeretlen országokban azonban még mindig fedeznek fel új állatfajokat. Uganda középkafrikai angol gyarmat kormányzója, Johnson kutató-utazást tett Afrika legbelsőjében és a Gvasugibus fensík akáéja erdeiben egy zsiráf fajt talált, amelynek sötétbarna bőrszíne van, még sötétebb almakkal, hasa és lába fehér és fejét a zsiráfaláddig megszokott hármas agancs helyett öt agancs diszít. A benszülött négerek már régen beszéltek az ötszarvú zsiráfról, de ezt mesebeszédnek tartotta mindenki, míg most beigazodott ennek a valódsága. Ezek az állatok a Varmga tó partján az Egion tűzhányó keleti nyulványain élnek és egyetlen ellenségük az oroszlan, amelynek legkedvesebb eleségét

REGÉNY

A szép özvegy

— REGÉNY —

Írta: KEVILL-DAVIES ALBERT

(30)

De Alice jajgatását mégis meghalották. A legközelebbi pillanatban Dora rohant be a kis házba, aki nyilván a közelben tartózkodott és kiáltott.

— Mit jelentsen ez a sikoltás? ki sebesült meg?

— Ugy látszik, hogy miss Munraven nagyon rosszul lett, — válaszolt Leonard asszony. Magam sem tudom, mi történhetett.

Miss Fuller gyorsan Alice mellett termett. Effie meglepetésére hirtelen gyufát gyújtott, amely világosságot árasztott a kis helységben.

— Mi sebesítette meg? — kérde Dora, — miközben a lobogó kis viaszgyújtóval Alice lábához közelített, mert alkalmasint azt fájdtól!

— Valami megharapott — válaszolt Alice izgatottan — miközben még jobban megmutatta lábát és közelebb vonta magához.

— Hívjon azonnal segítséget, — szölt Dora parancsoló hangon Leonard asszonynak, aki engedelmesen elistiet.

Miss Fuller aztán megfogta Alice székét és azzal a lugas középre vonozta a sebesült leányt, aztán azzal az ígérettel, hogy gyorsan itt lesz megint, elistiet a kastélyba segítségért. Az uton szembe jött vele Herbert.

— Jöjjön hamar, — kiáltott — Munraven kisasszony megsebesült.

Rémülten nézett a leányra Herbert és szeretett volna részleteket tudni. De megfordult, gyorsan visszasielt és felkérte Herbert-t, hogy kövesse őt. A másik pillanatban mind a ketten ott

voltak a kertiházban. Alice fölkel a székéről és az asztalhoz támaszkodva megállt. A sebesült lábát fölemelte, úgy, hogy alig érintették ujjai a földet.

— Édes egyetlenem, — kiáltott Herbert — mi történt?

— Nem tudom. Valami megharapott ott a sarokban és borzasztón fáj. Egy pillanattal csaknem eszméletlenül voltam!

— Nincs veszteni való időnk, figyelmeztette Herbertet Dora. Azonnal be kell vinnünk a házba és megvizsgálani, mi történt. Nagyon veszedelmes lehet. Talán, édes Alice kisasszony, kettőnkre támaszkodva, eljuthatnánk a kastélyig.

— Megkísérelm, mormogott Alice és sebesült lábát le akarta tenni a földre. De fájdalmas nyugással megint visszakapta.

— Vegye föl a karjába és úgy vigye be, mister Lonsdale, — parancsolta Dóra, aki, úgy látszik, teljesen átvette a mentés munkájának vezetését.

Herbert lehajolt, karjába vette a sebesült leányt és miss Fuller után a házba sietett. Az uton találkoztak a többiekkel, akik miután Leonard asszony értesítette őket a szerencsétlenségről a kertiházba siettek. De Herbert miss Fuller parancsára egy pillanatra sem állt meg, hanem tovább sietett a házba. Az előcsarnokban egy pillanattal habozott, nem tudva még, hová forduljon. De Dóra megtartotta a vezetést és felszűllította, hogy kövesse őt tovább, Dóra ment elől a saját szobájába, ahol Herbert az ágyba fektette Alicet. Lord Beachwille, lady Harriet és Hardenné követték őket. De a többiek kint maradtak. Miss Fuller gyorsan odatolta az ágy széléhez az asztalt, rá tette a lámpát és elkezdte vizsgálni lady Harriet segítségével a sebesült lábát, mialatt Herbert visszahúzódott az ajtó mellé.

Gyorsan lebuzták Alice lábáról a cipőt és a harisnyát. A bokája már iszonyuan megvolt dagadva, és csaknem két hüvelyknyire a csont felett egy seb látszott, amely fölött a bőr biborvörös lett. A láb a térdig meg volt lobosodva és

két mély pont és több apró nyomás volt felismerhető rajta.

— Ah, — kiáltott Dora, miután egy pillanattal nézte a sebet, mérges kigyó csipte meg. Itt világosan láthatók a fogak nyomai. Borzasztó seb és a mérges fogak mélyen behatoltak.

— Egy kigyó? — kiáltott a lord. — Lehetetlen! Angliában nincsenek mérges kigyók.

— Nézze csak, — szölt Dóra. — Nem tévedek. Minden egyes mérges fognak meglátszik a nyoma.

Lord Beachwille az ágyhoz lépett és megnézte a sebet.

— Igaza van, — szölt. — Mily csodálatos!

Aztán kisietett a szobából és felkérte Hardent, aki kint várakozott, hogy azonnal küldjön az orvosért és táviratozzon Londonba is egy híres orvosért.

E közben Alice az ágyon feküdt. Iszonyu fájdalmakat érzett, de a kábultság semmi jele sem volt még észlelhető.

Dórán kívül csaknem mindenki tanácsalannul állt a beteg ágya mellett, mert senki sem tudott ellenszert a kigyócsípés ellen.

Dóra felültette a sebesült leányt és vánkókkal alátagasztotta. Aztán a mosdóasztalhoz ment, onnan elővett egy kis palackot és tartalmazott egy pohárba ürítette. Ezt aztán odanyújtotta Alicenak, hogy igya ki. Majd így szölt a komornának:

— Hozzon whiskyt és szalmiákszeszt.

Szalmiákszeszt hamar kéznél volt és nem sokára egy üveg pálinka is. Dóra teleöntött egy poharat pálinkával, aztán a felét megitta Alicével. Majd a poharat átadta lady Harrietnek azzal a kéressel, hogy a maradékot négy perc múlva itassa meg a sebesülttel, ő maga pedig a szalmiákszeszrel leöntötte a sebet és elkezdte vele dörzsölni.

Borzasztó lették volna a szegény Alice fájdalmai, ha már előbb el nem kábul és megdagadt lába szinte érzéketlenül nem válik. Herbert és családja tehetetlenül álltak körülötte és alkalmasint

képezik. Ugyanezen uton találkozott Johnston a Stanley által leirt törpe emberfajjal is, de félénksé-
gük miatt nem volt képes velük érintkezésre lépni.
Leírása szerint három és fél láb magasak és majom-
szerű ügyességgel mászzák meg a fákat, s bár rövid
a lábuk, szarvas gyorsasággal futnak.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A baleset-biztosítási törvény. A hazai kerületi
belegesélyező-pénztárak országos központi bizottsága
az Országos Iparegyesület helyiségében ma Berger
Jenő (Debreczen) bizottsági alelnök elnöke alatt
ülést tartott, melyen megjelentek: Szontágh Jenő
(Szolnok) ügyvezető főjegyző, Füst Jakab és Molnár
Ferenc (Sopron), Vízkeleti Sándor (Győr), Borosi
Ferenc (Vác), Fűzi Márton (Székesfehérvár), Pam-
lányi Pál (Eger), dr. Svarcz Miksa (Koloszvár); el-
maradását kimentette: dr. Matlekovits Sándor elnök,
Gerő Mihály (Győr), Spolarich Zsigmond (Nagy-
Kikinda), továbbá a miskolci, Kosskemeti szegedi
kerületi belegesélyező-pénztár. — Hosszabb vita után
kimondja az országos központi bizottság, hogy a bal-
esetbiztosítási törvénytervezet tárgyában a hazai ke-
rületi belegesélyező-pénztárak országos kongresszusra
egybenhangúlag és megbizva a bizottság elnökségét,
hogy — ha a vizonyok megengedik — november 30.
előtt a kongresszust hívja össze Budapestre. Kon-
gresszus előadónak megválasztott *Szontágh Jenő*
ügyvezető főjegyző, társelőadónak *Somlyay Lajos*.

Gyapjuanckelő. A ma kezdődött idei másodoso-
ratu gyapjuanckelő 5665 zsák került árverés alá.
Ennek csak mintegy felét vásárolták meg a csekély
számban megjelent vevők a változatlan júliusi aukció-
béli áralapon.

Az Adria hajóll. Fiuméből telegrafálják: Az
Adria m. kir. Tengerhajózási Részvénytársaság gőz-
jesei közül Kolozsvár tegnap Fiuméből Rouenba
indult, Rákóczi ma Spanyolországból Fiuméba érkezett.

Szertéskonzumvásár. (A székesfehérvári szertés-
vásár és közvágróhid intézése.) Szeptember 16-án.
Főhajtás: Zsirterítés, ugymint Öreg I. rendű — kilo-
gramm felül — darab, II. rendű 280—350 kilo-
gramm — darab, kanló — darab, silány — darab,
fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép
220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilo-
gramm — darab, süldő — darab, malac — kilo-
gramm — darab. Összesen — darab. Husserítés
ugymint: nehéz 300 kilogramm felül — darab,
könyvű 250—300 kilogramm — darab, süldő — da-
rab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen —
darab. Főhajtás összege 484 darab, — darab süldő,
Élőző napi maradvány 334 darab, — darab süldő,
összesen 818 darab, — darab süldő. Eladatott 574
darab sertés, — darab süldő. Maradvány 334 darab,
— darab süldő. A vásár irányzata lanya. Az árak
szilárdak. — Következő árak jegyzetetek: Zsir-
terítés: Öreg I. r. 250 kgr.-on felül — fillérig,
II. rendű 280—350 kilogramm 84—92 fillérig, selej-
tezett — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300
kilogramm felül 100—103 fillérig, fiatal közép 220—
300 kilogramm 98—102 fillérig, fiatal könnyű 220
kilogramm 86—94 fillérig, süldő — fillérig,
malac — fillérig. Husserítés: Nehéz 300 kilo-

sejtelmük sem volt a fenyegető veszedelemről.
Nem tudták megérteni, hogy mérges kigyó hogyan
kerülhetett így közel a házhoz és a szomszédság-
ban sohasem hallott senki ily veszedelmes kigyó-
ról. Dóra Fuller nélkül bizonyára senki sem tudta
volna a házban, mitől legyen.

Miss Fullernak újabb ötlete támadt. Egy
ollóval levágta az ágya fölött a csengő selyem-
zsinórját és lady Harriet segítségével Alice lábát
ezzel alakította a térd fölött. Mialatt ez történt,
a sebesült leány alig volt már eszméletlenül és
bátor kis ápolónője is rettegni kezdett életéért.

— Kérdjen ki mindenkit a szobából — sugta
lady Harrietnek. Le kell őt vetkőztetnünk és
ágyba fektetnünk.

A szoba gyorsan kiürült és néhány perc
mulva Alice eszméletlenül fektült Dóra ágyában.

XXIV.

Élet és halál közt.

Miután lord Beachville és barátai kimentek
a kutyaszobából, figyelmük természetesen annak
a kibekötésére irányult, hogy férközhett Alice
mellé az a titokzatos, mérges kigyó. Leonard
asszony elbeszélte Herbertnek és nagybátyjának
az esetet.

— Alice és én vagy negyedóránig sétál-
gattunk. Alice azt ajánlotta, hogy menjünk a lu-
gasba, mert valami mondani valója van szá-
momra. Helyet foglaltunk a lugasban és Alice
elmondta nekem, hogy mennyire boldog, mert
mister Lonsdale jegyese. En megoskoltam és üd-
veleltem őt. Egymás kezét fogva ülünk egymás
mellé és 6 vidáman és kedvesen elbeszélte örö-
mét. Hirtelen volfrázzó sikoltással felpattant
helyéről. En megkérdeztem tőle, mi a baja. De a
szegény leány csak nyögött és jajgatott. A kerti
házban oly sötét volt, hogy alig lehetett látni.
De még mielőtt körülnézhettem volna, sietve ott
termet miss Fuller, hogy megtudja, mi történt.

(Folytatása következik.)

grammon felül — fillérig, könnyű 140—300 kilo-
gramm — fillérig, süldő — fillérig, malac
40 kilogramm — fillérig. Árak minden le-
vonás nélkül, kilogrammonként, elősúlyban.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, szeptember 16.

Jó kínálat és mérsékelt kereslet mellett kés-
buza esőndes irányzatú volt; forgalomba került 60.000
mm. eleinte néhány fillérral olcsóbb, később válto-
zatlan, tartott árakon. Rozs változatlan, 6.15 K-ig
kötetett; árpa és zab szintén keveset változott.

Eladott:
Buza. Tiszavideki: 400 mm. 82 k. 7 K. 95 f., 300 mm. 82 k. 7 K. 95 f., 300 mm. 81 k. 7 K. 95 f., 200 mm. 81 k. 7 K. 90 f., 500 mm. 81 k. 7 K. 92 1/2 f., 1000 mm. 80 k. 7 K. 80 f., Budára, 200 mm. 80 k. 7 K. 72 1/2 f., 800 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 57 1/2 f.
Makó: 4000 mm. 79 k. 7 K. 85 f.
Fehérmegyei: 500 mm. 77 k. 7 K. 60 f.
Pestmegyei: 150 mm. 80 k. 7 K. 75 f. sárga, 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 65 f., 600 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 400 mm. 78 k. 7 K. 60 f., 950 mm. 78 k. 7 K. 67 1/2 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 62 1/2 f., 400 mm. 76 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 55 f.
Zentai: 3300 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 3700 mm. 77 k. 7 K. 75 f.
Becskereki: 6000 mm. 78 k. 7 K. 65 f., 5430 mm. 77 k. 7 K. 72 1/2 f.
Mind három hónapra.
Rozs: 100 mm. 6 K. 12 1/2 f., 3 h6. 500 mm. 6 K. 15 f., 4500 mm. 6 K. 15 f., 200 mm. 6 K. 15 f., par. 200 mm. 6 K. 12 1/2 f., par. 100 mm. 6 K. 15 f., par. 100 mm. 6 K. 12 1/2 f., par. 100 mm. 6 K. 07 f. par.
Árpa: 100 mm. 5 K. 60 f.
Zab: 100 mm. 5 K. 60 f., 200 mm. 5 K. 65 f., 100 mm. 5 K. 40 f., 100 mm. 5 K. 32 1/2 f.
Tengeri: 400 mm. 6 K. 25 1/2 f.
Készpénzfizetés mellett.

A kászár hivatalos jegyzése a budapesti ár-
és értéktözsde szokásai szerint készpénzben és
kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként 50
kilogrammonként.

Típus	Kiló	Kilogramm		Kiló	Kilogramm	
		K-tól	K-ig		K-tól	K-ig
Tiszavideki új	78	7.45	7.60	79	7.70	7.85
"	77	7.50	7.70	80	7.75	7.90
"	76	7.60	7.75	81	7.80	7.95
Fehérmegyei	78	7.45	7.65	79	7.70	7.80
"	77	7.40	7.60	80	7.75	7.85
"	76	7.50	7.70	81	7.75	7.90
Pestvidéki	78	7.45	7.65	79	7.70	7.80
"	77	7.40	7.60	80	7.75	7.85
"	76	7.50	7.70	81	7.75	7.90
Bánági	78	7.45	7.65	79	7.70	7.80
"	77	7.40	7.60	80	7.75	7.85
"	76	7.50	7.70	81	7.75	7.90
Bácskai	78	7.45	7.65	79	7.70	7.80
"	77	7.40	7.60	80	7.75	7.85
"	76	7.50	7.70	81	7.75	7.90

Egyéb gabonafajták	Kiló	50 kilogramm	
		K-tól	K-ig
Buza	6.10	6.20	6.30
Árpa	5.60	5.70	5.80
Zab	5.40	5.50	5.60
Középméretű	6.00	6.10	6.20
Belvidéki új	6.20	6.30	6.40
Belvidéki	6.30	6.40	6.50
Román vagy bolgár	6.30	6.40	6.50
Előzetes	0.70	0.80	0.90
Képző	10.70	11.80	

A határőrséglet folyamán a következő kőtelek

Történetek:

Októberi buza 1903.	7.46—7.44—7.48
Áprilisi buza 1904.	7.74—7.72—7.76
Októberi rozs 1903.	6.22—6.25
Áprilisi rozs 1904.	6.52—6.54
Októberi zab 1903.	5.47
Áprilisi zab 1904.	5.47
Májusi tengeri 1904.	5.44—5.45—5.40

Déli egy órák a következő záróárak állapí-

tották meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1903.	7.47—7.48
Áprilisi buza 1904.	7.74—7.75
Októberi rozs 1903.	6.22—6.24
Áprilisi rozs 1904.	6.52—6.54
Októberi zab 1903.	5.46—5.47
Áprilisi zab 1904.	5.72—5.74
Májusi tengeri 1904.	5.42—5.43

Délután fél 5 órákor zárul:

Októberi buza 1903.	7.47—7.48
Áprilisi buza 1904.	7.74—7.75
Októberi rozs 1903.	6.23—6.24
Áprilisi rozs 1904.	6.51—6.52
Októberi zab 1903.	5.45—5.46
Áprilisi zab 1904.	5.72—5.73
Májusi tengeri 1904.	5.43—5.44

A budapesti értéktözsde.

Bécsi vételekre a mai tőzsdén kissé megélnékült a forgalom.

Értéktözsde: Osztrák Hitelrészvény 639.—641.25. Magyar Hitelrészvény 703.—709.—. Államvasuti részvény 647.75—648.75. Koronajáradék 96.75—96.95 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt for-
galom: Koronajáradék 96.60—96.95 százalék. Fővárosi kölcsön 96.65 százalék. Magyar Hitelbank részvény 709.—709.50. Jelzálogbank részvény 501.—502.—. Leszámitolóbank részvény 440.50—442.—. Osztrák Hitelrészvény 640.—641.50. Rimamurányi Vasúti részvény 474.50. Adria hajózási részvény 436.—438.—. Közuti Vasút részvény 592.—. Városi Villamos Vasút részvény 800.—801.—. Déli Vasút részvény 62.—63.—. Államvasuti részvény 746.—747.50 korona.

1/2 órákor zárul: Osztrák Hitelrészvény 639.50. Magyar hitelbank részvény 707.—. Leszámitolóbank részvény —. Rimamurányi vasúti részvény —. Osztrák-magyar államvasuti részvény 646.50. Közuti vasút részvény —. Városi villamos vasút részvény — korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményj üzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-
folyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 50.—54.— korona, vörös aprószemű 48.—50.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bántási — korona, középszemű 52.—56.— korona, nagyszemű 56.—58.— korona. Disznózsír: budapesti 72.—72.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki — korona, városi 4 darabos 58.—58.50 korona, 3 darabos 60.—60.50 korona. Ástölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 18.50—14.— korona, 120 da-
rabos — korona, 100 darabos 14.50—15.— korona, 85 darabos 16.25—16.50 korona, azonnal szállí-
tásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—18.50 korona, 100 darabos 18.75—14.— korona, 85 darabos 16.50—16.— korona. Szilvái: slávniai 18.50—19.— korona, szerbiai 18.50—17.— korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

A magyar politikai helyzet kedvezőbb megíté-
lése a mai előtőzsdén az irányzatot megváltoztatta. A Magyar koronajáradék tegnaphoz képest 0.3 százalé-
kal emelkedett.

A déli tőzsde nyugodt magatartással és tar-
tott árfolyamokkal nyílt meg, később azonban ismét
gyöngyölt.

Zárlat 1 óra 30 percor kedvelen. Magyar ko-
ronajáradék gyöngye. 2 óra 30 percor esőndes.

Bécs, szeptember 16. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2%-os aranyjáradék 117.95. Itzai és szegedi kölcsön-sorsjegy 154.85 Magyar vasúti kölcsön ezüstben —. Magyar keleti vasúti állami kötvény —. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasútrészvény 444.—. Magyar ko-
ronajáradék 96.65. 4 1/2%-os Magyar földtőzsde. Kötvény 96.65. Magyar hitelbank részvény 707.50. Magyar nyitvány köl-
csön sorsjegy 199.—. Kaasa-oderbergi vasúti részvény —. Magyar keresek bank —. Magyar cukoripar 1490.

Bécs, szeptember 16. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2%-os papírjáradék 99.60. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 119.40. 1890-os sorsjegy 152.—. Osztrák hitelsorsjegy 438.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyzet 468.50. Osztrák-magyar bank 156.2. Déli vasút 80.—. Dumagóhajózási részvény 867.—. Dohányrészvény 350.—. Császár- és királyi arany 11.35. Német bankváltó 117.45. 4 1/2%-os ezüst járadék 99.50—100.10. Osztrák koronajáradék 99.85. 1864-iki sorsjegy 247.—. Osztrák hitelintézet részvény 640.50. Unionbank 611.—. Osztrák Ländersbank 402.—. Osztrák-magyar államvasút 645.75. Kibavólyi vasút 416.—. Alpeai bányarészvény 984.50. 20 frank arany 18.04. Lindenberg váltó 239.20. Bécsi Tramway Lít B. —. Bécsi Tramway Lít A. —. Lápót kohó 247.—. Az irányzat nyugodtan tartott.

Bécs, szeptember 16. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A déli tőzsdén magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 640.25. Magyar hitelrészvény 708.—. Angol-Osztrák bank 271.—. Bécsi bank-
jegyzet 468.50. Union bank 611.—. Ländersbank 403.60. Osztrák-magyar államvasút részvény 645.25. Déli vasút 80.—. Kibavólyi vasút 417.—. Szakanyugati vasút részvény —. Dohányrészvény 350.50. Rimamurányi vasút 445.50. Alpeai bányarészvény 985.—. Májusi járadék 99.60. Magyar korona járadék 96.65. Török sorsjegy 115.25. Német birodalmi márs 117.43 —. Napoleond'or 19.04.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, szeptember 16. (Zárlati.) 4 1/2%-os papírjáradék —. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 101.60. Elbavólyi vasút —. Magyar koronajáradék 96.80. Osztrák-magyar állam-
vasút 138.25. Kaasa-oderbergi vasút —. Bécsi váltó 85.10. Magyar vasúti beruházási kölcsön —. Alpeai bányarészvény —. Disconto-Commandit 185.80. Altalanos vállá-
mosági Edison 184.25. Gelsenkircheni 180.25. Laura-kohó 207.75. 4 1/2%-os ezüstjáradék 99.30. 4 1/2%-os magyar arany-
járadék 98.75. Osztrák hitelrészvény 201.10. Déli vasút —. Károly-Lajos vasút —. Orosz bankjegy 216.10. 4 1/2%-os új orosz kölcsön 99.—. Török dohányrészvény —.

Olasz járadék 162.80. Magyar hitelbank —, Dynamik Trust 100.50 Harpeni 184.25. Az irányzat szilárd.

Berlin, szeptember 16. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* 4 1/2%-os magyar aranyárjárdék 96.90. Magyar koronajáradék —, Osztrák hitelrészvény 201.10. Osztrák-magyar államvasút 138.50. Déli vasút 16 —, Kaszknagyvári vasút 216.10. Kibavólyi vasút —, Orosz bankjegy községek —, Busechitradri —, Ovosi bankjegy —, (Ultimo.) Lombard —

Páris, szeptember 16. (Zárás.) Osztrák-magyar államvasút —, Új török konzol 31.65 Egyiptomi járadék 106.95. Osztrák Landerbank 437 —, Párisi bankrészevény 1107 —, 3 1/2%-os francia járadék 96.57. 4 1/2% spanyol járadék 91.62. 3 1/2% új törölközt járadék 97.65. Crédit foncier de France —, Alpei bányarészevény —, 4 1/2% 1890. román kölcsön 86.50. Görög kölcsön 210.25. Váltó Olaszországra 1/2 % 1/4 pari. Váltó Amsterdam 206.60. Váltó Britszékre 1/2 % 1/4. De Beers 509 —, Chartered 66 —, 5 1/2% bolgár kötelezvény 390 —, Magyar aranyárjárdék 100.90. Déli vasút 83 —, Váltó Londonra 252 —, Osztrák aranyárjárdék 103.25. Török sorsjegy 124.75. Meridional vasút —, 4 1/2% olasz járadék 102.65. Ottomani bank 677 —, 3 1/2%-os francia járadék —, Osztrák földhitelintézet 1270. Déli vasút elsőbbségi kötvény 382 —, 4 1/2%-os 1896. román kölcsön 86.50. Dobanyarészevény 326 —, Váltó Bécsre 104.13. Váltó német piacokra 122.40. Rio 12.08. East Rand 185 —, Randfontein 72 —, Magyar Jelzálogbank 540 —, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, szeptember 16. (Zárás.) 4 1/2%-os papírjárdék —, 4 1/2%-os osztrák aranyárjárdék 101.55. 4 1/2%-os magyar aranyárjárdék 99.20. Osztrák hitelrészvény 201.50. Osztrák-magyar államvasút 138.70. Kaszknagyvári vasút —, Busechitradri vasút —, Londoni váltóár 203.70. Bécsi bankjegyek 118.55. Vilamos részvény 125 —, 3 1/2%-os magyar államkölcsön 80.25. 4 1/2%-os osztrák járadék 100 —, Osztrák koronajáradék 100.40. Magyar koronajáradék 99.95. Osztrák-magyar bank 112.50. Déli vasút részvény 16.75. Kibavólyi vasút 105.50. Bécsi váltóár 851.25. Párisi váltóár 808.50. Unio bankrészevény —, Alpei bányarészevény 187 —, Az irányzat csendes.

Frankfurt, szeptember 16. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arioilomok januárja. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 201.50 Német bank —, Disconto 185.90. Sermi kereskedelmi bank —, Gelsenkircheni 191 —, Harpeni 185.70 Laura-kohó 238.60. Olasz járadék —, Hilbernia 183 —, Az irányzat szilárd.

Hamburg, szeptember 16. (Zárás.) 4 1/2%-os osztrák járadék 96.70. 1890. sorsjegy 152 —, Déli vasút 16.50. 4 1/2%-os Osztrák aranyárjárdék 101.25. Osztrák hitelrészvény 201.35. Osztrák-magyar államvasút 138 —, Osztrák járadék 102.40. 4 1/2%-os magyar aranyárjárdék 98.80. Az irányzat nyugodt.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 16. A sertészet iránzata: változadian. A) *Hétszertés árak* 1. A Magyar elsőrendű ü. Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320

kilogramm terjedő súlyban) 119—120 fillérg. Fialat közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 119—120 fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — II. Magyar sádedet: Nehéz (páronként 280 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) 117—118 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 114—115 fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Közép (páronként 300—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 260 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — IV. Romániai eredeti (Stach). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm terjedő súlyban) 118 —119 fillérg. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 117 —118 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 114—115 fillérg.

Szeptember 16. 1903. szeptember 14. napján volt készlet 43.559 darab. — 1903. szeptember 15. napján felhajtott 228 darab. — 1903. szeptember 15. napján elszállított 409 darab, 1903. szeptember hó 16. napjára maradt készletben 43.778 darab.

Napirend.

Napló. Csütörtök, szeptember 17. — Római katolikus: Lambert. — Protestáns: Lambert. — Görög-ország: (szeptember 4.) Babiazs. — Zsidó: Elul 25. — Nap két 5 óra 25 perccor. — Nyugszik: 5 óra 51 perccor. — Hold két: 12 óra 37 perccor éjjel. — Nyugszik: 3 óra 28 perccor délután.

A miniszterek nem fogadják. Nemzeti Múzeum. Állat- és ásványtár. Nyitva van délelőtt 9 óráig délután 1 óráig. Meszgasztási museum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-10 1 óráig.

A földtani intézeti museuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva délelőtt 10—1 óráig. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 óráig 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig.

A kereskedelmi és iparokmány-könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. A földrajzi könyvtár (Károlyi-kört 28.) mindennap nyitva van, kizárólag délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Budapesti tanonc- és segédmunka-kiláltás a Városligeti iparcsarnokban, nyitva délelőtt 9 óráig este 6 óráig. Belépődíj 20 fillér.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Solyom-utca sarkán, reggel 8 óráig este 6-ig. Állatkert a Városligeten nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Museum, igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvi, tudakos-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váci-körút 52. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óráig este délután 3 óráig 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmi forgata

gyűjtésmény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az értékeltség bemutatásait is elzáró) a Városligeti iparcsarnokban (vasár- és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 óráig 12 óráig este délután 3 óráig 6 óráig. A kiállítás kiemelkedő központi bizottsága (Magyar kereskedelmi részvételű) V. Váci-körút 52. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, szeptember 16.

Hazánk nagyobb keleti felében az idő tegnap is igen magas hőmérséklet mellett száraz maradt, míg a nyugati részeken, ahol a hőmérséklet jóval alacsonyabb volt, a zivataros esők megismétlődtek. Nagyobb csapadék azonban csak a tengerparton esett.

A magas levegőnyomás északkeletre került, a depresszió pedig a Bálnán felől nyugomulva, elenyészett; Németország északi partvidéke felett kisebb depresszió keletkezett.

Nyugat-Európában az idő hűvös és sokfelütt esős volt, keleten pedig meleg és száraz.

Külső: Változgan felhős, enyhé idő várható helyenként esővel vagy zivattal.

Vizállás.

Hely	Szept. 16.		Szept. 15.	
	éj.	nap.	éj.	nap.
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40
Erzsébet	0.25	1.40	0.25	1.40
Buda	0.25	1.40	0.25	1.40
Óbuda	0.25	1.40	0.25	1.40
Újpest	0.25	1.40	0.25	1.40

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1903. szeptember hó 17-én.

Aida.

Opera 4 felvonásban. Zenéjét írta Verdi. Szövegét szerzte Glibanconi.

Személyek:

A király	Kornai	Rampis	Szendrői
Amneris	Scamparini	Amonasro	Beck
Aida	Ney H.	Küldönc	Ney B.
Radames	Prevost	Főpapné	Palóczyné

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. szeptember hó 17-én.

Denise.

Színmű 4 felvonásban. Írta: Jf. Dumas. Fordította Faulay.

Személyek:

Bardannes	Mihályfi	Thauzettné	Szacsavayné
Mártha	Várady	Fernand	Dezso
Erissot	Ujházi	Pontferrand	Gál
Brissoné	Rakosi	Pontferrand	Pauliné
Denise	Hegyesi	Clarisse	Paulai E.
Thouvenin	Pethes	Szölgá	Narcisz

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. szeptember hó 17-én.

Herbelin papa.

Bóhózat 3 felvonásban. Írták Riche és Bernède. Fordította Farkasházy Zsigmond.

Személyek:

Herbelin	Hegedüs	Egántine	Gazsi
Heléne	Varsányi	Tacot néni	Nikó
Montrouxné	Haraszthy	Mathurin	Szerényi
Davannes	Balassa	Lecoche	Rónaszékly
Jacques	Tapolczai	Lamouche	Gyűző
Collé	Vendrei	Küldönc	Kassay

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. szeptember hó 17-én.

Cigányélet.

Eredeti népszínű 3 felvonásban. Írta és zenéjét szerzte Dankó Pieta.

Személyek:

Tollas Zsiga	Ujvári	Caicso	Kovács
Dadó Ruzsi	Siposné	Polyva	Szabó
Lajos	Szirmai	Macska László	Kiss M.
Marcza	Szentmiklósy	Móric bácsi	Solymosi
Darás Etel	Balázs	Tudomány	Pázmán
Lajoska	Dezsofi	Dávid	Marton

Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. szeptember hó 17-én.

A drótostót.

Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Írta Leon Viktor. Fordították Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzte Lenár Ferenc.

Személyek:

Günther	Boross	Pfefferkorn	Sziklai
Mici	Kornai	Zauszka	Szentgyörgyi
Jankó	Rubos	Milos	Ráthonyi

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. szeptember hó 18-én.

Szerbia.

Írta: dr. Strausz Adolf.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. szeptember hó 17-én.

Pesti nők.

Operett 3 felvonásban. Írta Lehár Ferenc.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.

Silvia Cospì

nemzetközi énekesnő.

Mr. Sidi

?

Czinka Panna

világhírű cimbalomtűzész.

Alkers

bnvások, 8 percig a víz alatt

korábbi: Hella Valkaine, Miss Kac, Allene Brasely, Welt Mártha, Blöskope, Tanka Szilpád stb. stb.

A télikerben reggel 5 óráig Vörös Etel cigányzenekara hangverseny.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Nincs előadás	A kegyenc	Herbelin papa	A cigányélet	A drótostót
Szombat	Lohengrin	A kegyenc	Herbelin papa	A cigányélet	A drótostót
d. u. Vasárnap este	A denevér	Agglegények	Herbelin papa	A cigányélet	A drótostót

ISKOLAI CÉLOKRA

minden tekintetben megfelel

legújabb tollunk

548 EF és F szürke

legfinomabb acél, kitünő minőség.

Carl Kuhn & Co., Wien Alapítottott 1843-ban.

Minden írószer-kereskedésben kapható.

Legdivatosabb blouzok

olcsón

Zoltán Dezső-nél

Legnagyobb bluzáruház, ingyen dívatlap.

Szabott árak! Szabott árak!

Cs. és kir. udvari szállítók.

LEGUJABB

dívatú öszi felöltő 30 kor.

sacco-öltöny 24 >

télikabát 32 >

gyermek-öltöny 8 >

Minden darab színtartó gyapjuszövetből való elkészítéséért szavatolnak

KOHN HELLMANN és FIAI

cs. és kir. udv. szállítók

az „Angol szabó-”hoz

BUDAPEST, IV., Károly-körút 12.

Fiók: Károly-körút 30.

Nem tévesztí össze cégünket hasonlítókkal, aki megfigyeli törvényes védjegyünket, amely minden helyes ruhadarabon látható.

TELEFON 17-19.

Aki szeret egy jó csésze teát, mindenütt a világ legfinomabb, legjobb teáját, az

Indra-Teát

kéri. Melango Kina, India és Ceylon legfinomabb teáiból. Valódi csak eredeti csomagokban. Rakítárok a faliszegzőken feltüntetve.

Nélkülözhetlen háztartási cikk

a „Viktória” főzelék- és gyümölcsyalu, mely egymaga pótolja a tükörpáncs, káposzta- és ugorkegyalut és eddig nem látott szép formákba aprít kóristést és befűtött. — Ára a pénz előzetes beklidése mellett bérmentve 30 és 50 kr., vagy utánvételt 25 és 40 kr.

„Viktória” gyálgár Budapest, Nagykorona-u. II. Viszonteladók kerestetnek

Orvos-Szövetség Sorsjátéka,

Budapest, IV., Váci-utca 17/7.

Egy sorsjegy ára 1 kor. Főnyeremény esett.

50 000

korona ért.

Sorsjegyek kaphatók minden bank- és váltó-üzletben és dohányüzletekben.

Gyomorbetegségeknek!

Mindeneknek, kik a gyomor meghűlése vagy túlterhelése következtében hibás, nehezen emészthető, igen forró vagy igen hideg ételkevétele vagy rendetlen életmód folytán gyomorbetegségekben szenvednek. — A gyomorhurut, gyomorfőrés, gyomorfájdalmak, nehéz emésztés, vagy elnyálkásodás, ezenal egy jó háziorszt ajánlunk, melynek kitünő gyógyhatással már sok év óta kipróbáltatnak. Ez az

Ullrich Hubert-féle gyógyfü-bor.

Ezen gyógyfü-bor kitünő gyógyerejének talált fűvekből van jó borral készítve. Zsírtól s élelmitől az ember egész emésztését szerzezteti. A gyógyfü-bor eltávolít minden emésztési zavart s hathatósan előmozdítja az egészséges vér újraképződését.

Ezen gyógyfü-bornak kelő időben való használata által a gyomorbeteg legbőnyire már első napjuktban elfojtatnak. Nem szabadna tehát késmünk, hogy köljön nasználjuk. Minden körjél mint: főfájás, fohhégos égés, fohhívadás, hányási inger, melyek kronikus (időtli) gyomorbetegségek sokat hevesebben lépnek fel, már néhányszori ivás után elhálóztatik.

Székrekedés s ennek kellemlen következményei: mint árgulás, omosodás, lép-és alás ér-rendszer (aranyér-bántalmak) ezen gyógyfü-bor által gyakran átváltoztatnak el. A gyógyfü-bor megszünteti minde emészténelénel, az emésztő-erőket fölélikenti s könnyű emésztés által eltávolít a gyomorból és belekből minden ártalmas anyagot.

Komor, halvány arkifejzés, vérhiány, elerőtlenedés

Bőnyire a rossz emésztés, hiányos vérképzés s a máj beteges állapotának következményei. Teljes étvágytalanság, ideges túlfeszítettség és kedélylehangoltság, valamint gyakori főfájás, álmatlan éjszakák moleszt gyakra az ilyen betegnek álsorvadnak. — A gyógyfü-bor emeli az étvágyat, előmozdítja az emésztést és táplálkozást, az anyagcsere hatásmán előszi, a vérképződést gyorsítja, a fölzottat idegekét csillapítja és a betegnek új életkevet szerez. Számos elismerés és köszönő-irat igazolja mindezt.

A gyógyfü-bor csapott palackokban: 1 lit 1.50 és 2 litert Budapest, Csepel, Szakolca, Promontor, Budaörs, Kőbánya, Rákócseresztur, Török-Bálint, Tüskés, Sorokosár, Vecsés, Maglód, Pécel, Szilag-Szent-Miklós, Erd. Sökeut, Etyek, Újpest, Békásmegyér, Rákos-Palota, Főh. Gödöllő, Vörösvár, Pomáz, Szt. Endre, Aszód, Tura, Hatvan, Jász-Pénzes, Jász-Arószentpál, Jász-Akácsháza, Eszad, Csány, Gyöngyös-Pata, Gyöngyös-Páztó, Pápacs-Hatvan, Eszad, Tófalva, Vác, Új-Maros, Mestergom, Szt. Tamás, Szent-Györgymező, Parkány, Bajna, Tóváros, Tala, Új-Igmánd, Kemárom, Ács, Szt-Péter, Cs. Gyalla, Breckenjár, Udvard, Gutta, Vadkert, Balassa-Brennák, Újvá. Kósa, Ócsa, Pille, Tápó-Bicska, Nagy-Káta, Alberti, Cziglé-Bercsöl, Cziglé, Örkény, Alcsó-Dabas, Lacvár, Moor, Bodajk, Székesfehérvár, Szeréghely, Sárad, Ába, Kálós, Polgárdi, Eyzing, Sárköz, Új-Parkáta, Hercegfalva, Duna-Vecsés, Szabadszallas, Jász-Kéregyháza, Lakosmész, Nagykőrös, Kocakécs, Kocsár, Új-Köcske, Orbánbánya, Tura-Földvár, Tura-Kürt, Jász-Karajzent, Tuzsárvány, Szolnok, Abony, Rákás, Újreás, Tápó-Sztele, Tápó-Gyöngyös, Jász-Ál-Szent-György, Iaszeg, Sárkák, Guta, Jászberény, Mezőkövesd, Miskolc, Jász-Ápát, Ferpölcs, Bonyod, Tuzsárvány, Kisz-Terempe, Agárd, Szentgyörgy, Nagrád-Terempe, Ipolyvágy, N-Salló, N-Sztrány, Komját, Verébúj, Sellye, Galánca, N-Magyar, Bős, Dunaszerdahely, Győr, Tó, Csorna, Loiden, Mosony, Magyar-Ovár, Bagendorf, Sommervár, Pöcsény, Duna-Földvár, Fischamend, Schwechat, Enzendorf, Wien, stb., valamint Magyarországon minden nagyobb és kisebb helyeken s Ausztria-Magyarországon számos gyógyszerüzletben.

Budapest gyógyszerüzletai 3 és több palack gyógyfü-bort le szállítanak eredeti áron Magyarországon és Ausztria minden helységében.

Óvakodjunk az utánzatoktól!

Kérjünk határozottan

Ullrich Hubert-féle gyógyfü-bort.

Az én gyógyfü-borom nem titkos szer; alkatrészei a következők: 450-0 malaga-bor, 100-0 borszeg, 100-0 glicerin, 240-0 vörösbőr, 150-0 vadberkenyélle, 320-0 cseresznye-lé, 10-0-10-0 rézes édes kőmenny, Anis, Helna gyökér, amerikai gyökér. Emlen gyökér, kalmuszgyökér. Ezen alkatrészeket keverjük.

HOLLANDI

életbiztosító részvénytársaság (Algemeene Maatschappij van Levensverzekering in Lijfrenten)

BUDAPEST, VIII., Kerepesi-ut 1,

(A nemzeti színház bérházában.)

Igazgató: TOLNAY LAJOS, vezérkari: STIGNITZ IMRE.

1902. év végeig 250 millió korona biztosítás köttetett

Kivonat a díjtáblázatokról

A tőke elhalálkor alkalmával ártendő		A tőke 20 év után vagy idősebb alkalmával azonnal ártendő	
Kor	Kor	Kor	Kor
25	1.80	34	2.30
26	1.94	35	2.38
27	1.88	36	2.46
28	1.93	37	2.54
29	1.98	38	2.63
30	2.03	39	2.72
31	2.09	40	2.82
32	2.16	41	2.94
33	2.23	42	3.04

Díjtétel 100 korona után

Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor	Kor
25	1.80	34	2.30	43	3.16	52	4.60
26	1.94	35	2.38	44	3.30	53	4.83
27	1.88	36	2.46	45	3.44	54	5.12
28	1.93	37	2.54	46	3.59	55	5.37
29	1.98	38	2.63	47	3.73	56	5.64
30	2.03	39	2.72	48	3.91	57	5.93
31	2.09	40	2.82	49	4.08	58	6.24
32	2.16	41	2.94	50	4.26	59	6.57
33	2.23	42	3.04	51	4.45	60	6.97

A társaság mindennemű biztosítást elfogad, melynek alapja az emberi élet köpmé, az életbiztosítást, túléles és halál-estore szelő, valamint öreggy nyugdíjbiztosítást, azonnali kifizetés és elhalálozott életjáradékokat, kiházasítási biztosítékokat gyermekek részére stb. Bővebb föltételekkel szolgál a magyarországi vezérképviselet Budapestben, valamint a vidéki képviselek.

Referenciáink a Magyar Államkassza táblázatán ad.

